

Program *efterår 2017*

Side 43
Danmarkshistorie på Sandbjerg

Side 34
Reformationen fylder 500 år

Side 30
Festival om mad

Side 27
Bus til BogForum

Hvad er et godt liv?

Jørgen Husted
Lektor i filosofi
Aarhus Universitet

Forord

Stil selv spørgsmål til forskerne

I foråret 2017 har mange været optaget af DR's serie 'Historien om Danmark', hvor vi har hørt om danskerne fra stenalder til middelalder, og i efteråret fortsætter serien om vores historie frem til år 2000. Hele historiefortællingen er med til at forklare, hvorfor vi er dem vi er, og hvordan forskellige kulturer har haft indflydelse på det. I udsendelserne møder vi forskere, der på hver deres felt formidler viden om bl.a. konger, perioder eller krige. Vi får ny viden om, hvordan tingene hænger sammen. Det er med til at skærpe vores interesse for vores verden og identitet.

På universiteterne er forskere beskæftiget med at lede efter meninger og sammenhænge inden for mange videnskaber og emner. På Folkeuniversitet har vi alle – uanset baggrund og alder – mulighed for at få indblik i den viden, som forskerne er kommet frem til – det gælder uanset, om vi interesserer os for danmarkshistorie, forholdene i Mellemøsten, den nyeste litteratur, universets tilblivelse eller hjerneforskning.

Kig i programmet. Lad dig inspirere. Hvilke forskere kunne du tænke dig at høre?

Vi ses på Folkeuniversitetet!

Iben Østerbye

Formand for programrådet på
Folkeuniversitetet i Herning

*”På Folkeuniversitetet har vi alle –
uanset baggrund og alder – mulighed
for at få indblik i den viden, som
forskere er kommet frem til.”*

Sådan tilmelder du dig

Tilmeld dig forelæsningsrækker

www.fuau.dk

8843 8000

Forelæsningssted

Aarhus Universitet, Herning

Birk Centerpark 15

7400 Herning

Hold dig orienteret

Tilmeld dig Folkeuniversitetets nyhedsbrev på
fuau.dk og følg med på facebook.com/fuherning

Programmet er udgivet af:

Folkeuniversitetet i Aarhus, Emdrup og Herning

8843 8000

info@fuau.dk

Indhold

Samfund og verden

- s. 05 FBI og CIA – verdens mest magtfulde efterretningstjenester
- s. 05 Alt hvad du bør vide om samfundet
- s. 05 Rusland under Putin
- s. 06 Store samfundstænkere
- s. 06 Indblik i Mellemøsten
- s. 06 Christiansborg bag facaden
- s. 06 Det andet USA

Organisation, ledelse og kommunikation

- s. 09 God grammatik
- s. 09 Ledelsespsykologi
- s. 09 Mentorskab og mesterlære
- s. 10 Mødefacilitering
- s. 10 Nudging – et redskab til adfærdsændring
- s. 10 Coaching i teori og virkelighed

Psykologi, sundhed og pædagogik

- s. 13 Fordybelse, meditation og fælles stilhed
- s. 13 Den fantastiske hjerne
- s. 13 Kroppen fra top til tå
- s. 14 Positiv psykologi i hverdagen
- s. 14 Viden med puls: Løbetræning – bedre præstation og øget sundhed
- s. 15 Hvem bestemmer, hvem vi er?
- s. 15 Kort og godt om gigt. Slid- og leddegigt
- s. 15 Børns udvikling

Naturvidenskab og teknologi

- s. 17 Svampenes verden – ude og inde
- s. 17 Ulven, sjakalen og andre danske dyrearter
- s. 18 Universets gåder
- s. 18 Fossiler ved de danske kyster
- s. 18 Neandertalernes historie

Historie, religion og filosofi

- s. 21 Løgstrup – tanker af betydning for nutidens mennesker
- s. 21 Stormagtsspillet og kampen om magten fra 1750 til i dag
- s. 21 Historien om Europa
- s. 21 Tab, sorg og ensomhed
- s. 22 Jesus i den tidlige kristendom
- s. 22 Anden Verdenskrig og Hitlers Berlin
- s. 22 Hvad enhver dansker bør vide om Danmarks historie
- s. 22 Det gode liv
- s. 23 Reformationen og sproget
- s. 23 Hvad enhver dansker bør vide
- s. 23 Napoleonskrigene
- s. 23 Kierkegaard: liv og værker

Kunst, litteratur og musik

- s. 25 Highlights i otte europæiske landes kunsthistorie
- s. 25 Litteratursalon – de 'nye' danske slægtsromaner
- s. 25 Det' dansk
- s. 26 Tre af Shakespeares bedste
- s. 26 Verdenslitteratur
- s. 26 Knæk kunstens kode
- s. 27 Det kunsthistoriske overblik – på ét semester
- s. 27 Skagensmalerne – kunst, konservering og kærlighed

Vidensarrangementer

- s. 07 Bliv klogere på verden – rejser
- s. 11 Heldagskurser – i Aarhus
- s. 19 Lundbeckfonden Lectures – i Aarhus
- s. 27 BogForum
- s. 30 Hearts & Minds-festival
- s. 34 Reformationen 1517-2017
- s. 43 Weekend på Sandbjerg Gods

Andet

- s. 28 Portræt: Jørgen Husted
- s. 42 Praktiske oplysninger

Samfund og verden

Hør om verdens lande og regioner, økonomiens udvikling og de politiske slagsmål om samfundets indretning. Landets dygtigste samfundsforskere kaster lys på de tendenser, udfordringer og teorier, der optager dem lige nu. Forstå verden af i dag.

FBI og CIA – verdens mest magtfulde efterretningstjenester

Holdnummer: 1723-122

Dato: 6/9, 3 onsdage

Tid: 17.15-19.00

Pris: 360 kr., studerende 210 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Hans Jørgen Bonnichsen, tidligere operativ chef, PET

Spioner, seriemordere og terrorhandlinger – i USA er fjendebilledet komplekst. Trusler bekæmpes på egen og udenlandsk banehalvdel, og to organisationer står i centrum for denne opgave, nemlig FBI og CIA. Begge organisationer har haft afgørende betydning for kriminalitetsbekæmpelse samt for udviklingen af moderne politi- og efterretningsarbejde. Hør den fascinerende historie om de amerikanske efterretningstjenester, og få et helt særligt indblik i organisationernes arbejdsmetoder før og nu. Hans Jørgen Bonnichsen har, som kun få i Danmark, kendskab til FBI og CIA. Han er gradueret fra FBI National Academy og har i ni år som chefkriminalinspektør i PET arbejdet sammen med CIA.

06/09: FBI, gangstere, spioner og politik

13/09: CIA's fødsel og optakten til den kolde krig

20/09: FBI og CIA anno 2017

"I de sidste 100 år har Danmark været på top ti listen af verdens rigeste lande. Vi diskuterer, hvordan det har kunnet lade sig gøre, og om det kan blive ved."

Martin Paldam

Professor emeritus i økonomi, Aarhus Universitet

Alt hvad du bør vide om samfundet

Holdnummer: 1723-344

Dato: 26/10, 6 torsdage

Tid: 17.15-19.00

Pris: 660 kr., studerende 360 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Vil du vide mere om, hvordan samfundet ser ud i dag, og hvordan det vil udvikle sig i fremtiden? Hør om Danmarks økonomi, velfærdssystem, parlamentariske system, retsvæsen, sikkerhedspolitik og meget mere. Disse elementer vil blive set i perspektiv af fortiden og skue ud i fremtiden. Mød centrale danske samfundsforskere, og bliv klædt på til at deltage i samfundsdebatten.

26/10: Danmarks moderne statshistorie. Claus Møller Jørgensen, lektor i historie, Aarhus Universitet

02/11: Danmarks parlamentariske system. Palle Svensson, professor i statskundskab, Aarhus Universitet

09/11: Velfærdsstaten. Jørgen Goul Andersen, professor i statskundskab, Aalborg Universitet

16/11: Økonomi. Martin Paldam, professor emeritus i økonomi, Aarhus Universitet

23/11: Dansk retsvæsen. Sten Schaumburg-Müller, professor i jura og forskningsleder, Syddansk Universitet

30/11: Danmarks sikkerhedspolitik. Ole Wæver, professor i statskundskab, Københavns Universitet

Rusland under Putin

Holdnummer: 1723-124

Dato: 1/11, 6 onsdage

Tid: 17.15-19.00

Pris: 660 kr., studerende 360 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Vi kender alle Putin som macho-statsmanden, der vælter tigre eller rider i bar overkrop i den russiske vildmark. Men Putins eventyr på udebane i Ukraine og Syrien ledsages af svigtende eksportindtjening på olie, nedskæringer, faldende realløn og udbrud af utilfredshed. Så hvor stærkt er Putins greb om magten egentlig? Hvilken rolle spiller forholdet til Hviderusland og Ukraine? Og handler Ruslands politik i Syrien dybest set om at etablere en magtpolitisk trekant mellem Kina, Rusland og USA? Vil denne storpolitiske strategi overhovedet lykkes?

01/11: Putins stormagtsdrømme: Udenrigspolitikken. Niels Bo Poulsen, militærhistoriker, Forsvarsakademiet

08/11: Udfordringerne indadtil. Hvordan fastholder Putin magten, og hvad truer den? Jakob Tolstrup, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet

15/11: Konflikten i Ukraine. Claus Mathiesen, lektor i russisk, Forsvarsakademiet

22/11: Rusland og de homoseksuelle: 2013-propaganda-loven. Anne-Sophie Winther Pilholm, cand.mag. i kultur og formidling

29/11: Dragen og bjørnen. Ruslands forhold til Kina. Karsten Jakob Møller, senioranalytiker, Dansk Institut for Internationale Studier

06/12: Det nye Ruslands storhed og økonomisk-politiske forfald. Mette Skak, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet

**Tilmeld dig
på hjemmesiden
www.fuau.dk**

Store samfundstænkere

Holdnummer: 1723-123

Dato: 1/11, 7 onsdage

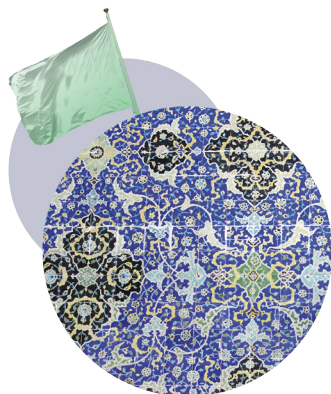
Tid: 19.30-21.15

Pris: 760 kr., studerende 410 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

En idé kan ændre verden markant. Vort samfund i dag bygger på ideerne fra de største samfundstænkere gennem tiden. De teoretiserede over samfundets opbygning og analyserede det moderne liv. Deres perspektiver og analyser har haft afgørende betydning for fremtidens samfundsudvikling og samfundssyn, og de har præget politikere og embedsmænd op gennem 1900-tallet og frem til i dag. Få indblik i de store samfundstænkere personlighed, deres banebrydende ideer, og hvorfor netop deres tanker har sat et tydeligt præg på deres eftertid.

- 01/11: Platon og Aristoteles.** Jakob Leth Fink, postdoc i idéhistorie, Göteborg Universitet
- 08/11: Niccolò Machiavelli.** Gert Sørensen, lektor i italiensk historie og kultur, Københavns Universitet
- 15/11: Thomas Hobbes.** Carsten Bagge Laustsen, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet
- 22/11: John Locke.** Søren Hviid Pedersen, lektor i statskundskab, Syddansk Universitet
- 29/11: Karl Marx.** Jørn Loftager, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet
- 06/12: Max Weber.** Lars Thorup Larsen, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet
- 13/12: Carl Schmitt.** Søren Hviid Pedersen, lektor i statskundskab, Syddansk Universitet

Indblik i Mellemøsten

Holdnummer: 1813-007

Dato: 24/1, 8 onsdage

Tid: 17.15-19.00

Pris: 860 kr., studerende 460 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Mellemøsten er et af verdens brændpunkter. Det er en kompleks region, hvor forskellige kulturer, politiske dagsordener og økonomiske betingelser både mødes og støder sammen. Islamisk Stat, krigen i Syrien, enorme flygtningestrømme, kup og demonstrationer har alt sammen præget Mellemøsten i den senere tid. Det vidner om en region i opbrud. Men hvor er Mellemøsten på vej hen? Det forsøger forelæsningsrækken at give nogle bud på ved både at se på regionen som helhed og de enkelte landes særlige betingelser. Forelæsningsrækken kaster lys over Mellemøsten og inviterer dig til at blive klogere på forskelle og ligheder mellem landene i regionen.

- 24/01: Iran.** Jesper Petersen, ph.d.-studerende, Lunds Universitet
- 31/01: Golfstaterne.** Martin Hvidt, lektor i mellemøststudier, Syddansk Universitet
- 07/02: Libanon.** Peter Seeberg, lektor i mellemøststudier, Syddansk Universitet
- 14/02: Egypten (på letforståeligt engelsk).** Mark Sedgwick, professor MSO i islamstudier, Aarhus Universitet
- 21/02: Syrien.** Peter Seeberg, lektor i mellemøststudier, Syddansk Universitet
- 28/02: Israel og Palæstina.** Peter Lodberg, professor MSO i teologi, Aarhus Universitet
- 07/03: Tyrkiet.** Deniz Serinci, cand.public. B, freelance journalist
- 14/03: Irak.** Helle Lykke Nielsen, lektor i mellemøststudier, Syddansk Universitet

Christiansborg bag facaden

Holdnummer: 1813-072

Dato: 25/1, 5 torsdage

Tid: 17.15-19.00

Pris: 560 kr., studerende 310 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Mange af os følger med i politik. Vi er vidner til politikernes mudderkastning. Og vi hører om blokpolitik og nødløgne. Om vækst, reformer og personsager. Men hvordan fungerer tingene på Christiansborg egentlig bag facaden? Ja, hvem bestemmer i Danmark? Partigrupperne har naturligvis en afgørende rolle for, hvad der er på mediernes dagsorden. Men i de seneste år har vi også set en række sager, der har bragt forholdet mellem ministre og embedsmænd i fokus. Og interesseorganisationerne forsøger med deres lobbyarbejde ihærdigt at påvirke de politiske beslutninger, der hvor de bliver taget. Kom bag kulisserne på Christiansborg, når landets skarpeste forskere ruller tæppet væk og stiller skarpt på dansk politik.

- 25/01: Partierne på Borgen: Politik bag lukkede døre.** Henrik Jensen, professor MSO i statskundskab, Københavns Universitet
- 01/02: Magt, ministre og embedsmænd.** Jørgen Grønnegård Christensen, professor emeritus i statskundskab, Aarhus Universitet
- 08/02: Lobbyernes indflydelse i dansk politik.** Peter Munk Christiansen, professor i statskundskab, Aarhus Universitet og bestyrelsesformand for Det Frie Forskningsråd
- 22/02: Psykologi? Politikernes sprogbrug og vores holdninger.** Lene Aarøe, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet
- 01/03: Medierne og politikerne.** Christoffer Green-Pedersen, professor i statskundskab, Aarhus Universitet

Det andet USA

Holdnummer: 1813-018

Dato: 1/3, 4 torsdage

Tid: 17.15-19.00

Pris: 460 kr., studerende 260 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Marianne Kongerslev, ph.d., ekstern lektor i amerikanske studier, Syddansk Universitet

Vil du blive klogere på et andet USA? Det USA som ikke altid vises i nyhederne? Det andet USA er bevægelsen Black Lives Matter. Det er millioner af kvinder, der går på gaden i protest mod Trump. Og det er immigranter, der er under pres fra regeringen. Forelæsningsrækken stiller skarpt på de dele og grupper i den amerikanske befolkning, der ofte er underrepræsenteret i den offentlige debat. For USA er på mange måder et mere komplekst land end det billede, der ofte bliver portrætteret. Få et unikt indblik i landet på den anden side af Atlanten.

- 01/03: De nye borgerrettighedsbevægelser**
- 08/03: Immigration og isolationisme**
- 15/03: Ligestilling og køn**
- 22/03: Nye stemmer i litteraturen**

Bliv klogere *på verden*

Tag på kulturel rejse med Folkeuniversitetet og Viktors Farmor

Isfahan, Iran

Iran rundrejse – Det gamle Persien

14 dage fra 17.900 kr. Maks. 20 deltagere

Afrejser 2017: 11. og 18. september, 1., 9., 13., 20. og 25. oktober og 3. november

14 dage med store oplevelser. Vi har god tid i de klassiske byer Isfahan og Shiraz, og lægger ruten mod øst til ørkenbyen Yazd, der har lerklinede huse i bymidten og var arnested for ildreligionen zoroastrisme. Udflugt til Persepolis. Tæppebyerne Nain og Kashan. I Kashan ser vi også en fornem, gammel købmandsgård og den historiske have. Til sidst hovedstaden Teheran. *Vi har et stort udvalg af forskellige rejser til Mellemøsten og Iran – se hjemmesiden.*

Samarkand, Uzbekistan

Uzbekistan med Ørkenens Louvre – et kunstmuseum i verdensklasse

12 dage med helpension. Fra 14.900 kr. Maks. 20 deltagere

Afrejser 2017: 2., 13. og 27. september, 11., 14. og 25. oktober

Vi besøger Samarkand og Bukhara. Arkitektur og kunst afspejler de korsveje, der engang skabte Silkevejen mellem Kina, Indien, Persien og Europa. Omgivet af høje minarettårne, azurbå kupler, moskéer, mausoleer og markeder er man i en magisk verden. Noget særligt er kunstmuseet i Nukus, der har en uvurderlig samling avantgarde-kunst og kaldes 'Ørkenens Louvre'. *Vi har et stort udvalg af forskellige rejser til Centralasien og Uzbekistan – se hjemmesiden.*

Afgrøderne bæres hjem, Etiopien

Etiopien rundrejse – blandt bibelske landskaber

16 dage med helpension. Fra 22.900 kr. Maks. 17 deltagere

Afrejser 2017: 15. oktober, 11. november og 22. december

En rejse i Etiopien er en rejse tilbage i tiden. Kristendommen kom til landet i det 3. årh. og har manifesteret sig i de unikke klippekirker i Lalibela, der stadig er i brug. Naturen er enestående. Vi nyder Simien-bjerge, sejler på den smukke Tana-sø og oplever den unikke kulturarv på tættest hold i Lalibela. Besøg i Gondar, der var hovedstad under de etiopiske kirkemaleriers 'guldalder'. *Vi har et stort udvalg af forskellige rejser til Afrika og Etiopien – se hjemmesiden.*

Marrakesh, Marokko

Marokko – et eventyr i farver

8 dage. Fra 9.900 kr. Maks. 14 deltagere

Afrejser 2017: 16., 23. og 30. september, 7., 14., 15., 21. og 28. oktober, flere afrejser i november

Kun fire timer fra Kastrup lander vi i en fortryllende og anderledes verden. I magiske Marrakesh bor vi på stemningsfuld riad og bliver ført ind i byens orientalske atmosfære. Udflugt til Atlasbjergene med markedsdag og te hos familie i berberlandsby. Fez har middelalderagtige bazarer, og der er tid i den romerske ruinby Volubilis og den gamle kongeby Meknes. *Vi har et stort udvalg af forskellige rejser til Mellemøsten og Marokko – se hjemmesiden.*

Forelæsninger i samarbejde med Folkeuniversitetet:

Marokko: Emdrup 1/10, Aarhus 7/10. **Israel og Palæstina:** Aarhus 8/10, Emdrup 27/1.

På ekspedition hos inkaerne i Perus tågeregnskov: Emdrup 27/1, Aarhus 25/2.

Iran: Emdrup 24/2, Aarhus 25/2

Viktors Farmor
WORLD-WIDE EXPEDITIONS

Se mere om rejserne eller bestil katalog på:
www.viktorsfarmor.dk / 86 22 71 81

Organisation, ledelse og kommunikation

Du bruger en fjerdedel af dit voksne liv på dit arbejde. Få styrket dine kompetencer inden for kommunikation samt gode råd til, hvordan du leder møder, coacher eller inddrager psykologien i din ledelse.

God grammatik

Holdnummer: 1723-156
Dato: 13/9, 3 onsdage
Tid: 19.30-21.15
Pris: 460 kr., studerende 260 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15
Underviser: Richard Madsen, studieadjunkt i anvendt lingvistik, Aalborg Universitet

God kommunikation bygger på korrekt sprogbrug, og korrekt sprogbrug forudsætter et godt kendskab til sprogets system. Med denne forelæsningsrække vil du få svar på spørgsmål om overordnede emner, som hvad der karakteriserer det danske sprog, og hvordan dansk typisk adskiller sig fra andre sprog. Herudover vil vi dykke ned i konkrete sproglige spørgsmål, som eksempelvis hvornår man skal skrive 'nogle', og hvornår man bruger 'nogen'. Få en grundlæggende og grundig introduktion til det danske sprogsystem, hvordan ord og sætninger opbygges, tegnsætningsreglerne, og få sat de mest almindelige fejltyper og vanskelige ord under radaren. Undervisningen vil veksle mellem forelæsning og små praktiske øvelser og tager fat i nye aspekter af god grammatik.

Ledelsespsykologi

Holdnummer: 1723-044
Dato: 25/10, 5 onsdage
Tid: 19.30-21.15
Pris: 660 kr., studerende 360 kr.
Pris inkl. bog: 880 kr., studerende 580 kr. (bog værdi 329 kr.)
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

De konkrete udfordringer, som organisationer står overfor i en stadig mere globaliseret verden, kalder på nye forståelser af ledelse. Bliv introduceret for den nyeste forskning inden for ledelsespsykologien, hvor ledelse handler om processer og opgaver, snarere end frontfigurer og kontrol. Ifølge ledelsespsykologien bør vi vende blikket fra lederen som person og kigge nærmere på ledelse som sociale processer, der findes i vores organisationer, i vores arbejdsliv og i alle de andre sammenhænge, hvor vi lever vores liv. Forelæsningsrækken indledes med en præsentation af den særlige ledelsespsykologiske optik, hvorefter der stilles skarpt på en række specifikke temaer, som er centrale for nutidens ledere. Det gælder ledelse af motivation, trivsel, kreativitet, konflikter og magt samt lederudvikling. Forelæsningsrækken tager afsæt i bogen 'Ledelsespsykologi' (Samfundslitteratur), som kan inkluderes i prisen.

- 25/10: Introduktion til ledelsespsykologi – lederen som person og ledelse som social praksis.** Tue Juelsbo, ph.d.-studerende i læring og innovation, Aalborg Universitet og seniorkonsulent, Mannaz
- 01/11: Ledelse af motivation.** Rasmus Thy Grøn, cand.psych. og ledelseskonsulent, LEAD – enter next level
- 08/11: Ledelse af psykisk arbejdsmiljø og trivsel.** Tanja Kirkegaard, ph.d. i psykologi, Arbejdsmedicinsk Klinik, Herning
- 15/11: Ledelse, magt og konflikt.** Morten Kusk Fogsgaard, cand.psych., erhvervs-ph.d.-stipendiat i ledelses- og organisationspsykologi, Aalborg Universitet
- 22/11: Ledelse af kreativitet og lederudvikling.** Tue Juelsbo, ph.d.-studerende i læring og innovation, Aalborg Universitet og seniorkonsulent, Mannaz

Mentorskab og mesterlære

Holdnummer: 1723-090
Dato: 26/10, 1 torsdag
Tid: 17.15-21.15
Pris: 360 kr., studerende 210 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15
Underviser: Tue Juelsbo, ph.d.-studerende i læring og innovation, Aalborg Universitet og seniorkonsulent, Mannaz

I dagens samfund er det en forudsætning, at mennesker og organisationer er i stand til at lære. Vi skal lære for at kunne forandre og for at kunne bevare det, der fungerer godt. Men hvad skal der til for at etablere gode forudsætninger for læring på en arbejdsplads? Forløbet tager afsæt i udgivelsen 'Lær!' (Gyldendal Business), der giver indsigt i arbejdet med talentudvikling, oplæring og videreuddannelse. Bliv også klogere på, hvordan du arbejder med udviklingen af en læringskultur, med innovation og med de læringsfælder, som vi risikerer at snuble i. Forløbet henvender sig til ledere, konsulenter og HR-medarbejdere med ansvar for talenter, læring og udvikling. Og til alle med en generel interesse for mentorskab og mesterlære.

”Vi bør begynde at fokusere langt mere på ledelse af det psykiske arbejdsmiljø og på hvilke barrierer, ledere oplever i forhold til at skabe gode rammer for medarbejdere. Det er et vigtigt skridt for at imødegå den store udfordring, vi i øjeblikket oplever i forhold til stress.”

Tanja Kirkegaard

Ph.d. i psykologi
 Arbejdsmedicinsk Klinik i Herning

Mødefacilitering

Holdnummer: 1723-162

Dato: 11/11, 1 lørdag

Tid: 10.00-16.00

Pris: 500 kr., studerende 300 kr.

Maks. 30 deltagere

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Ib Ravn, faciliteringstræner og lektor i organisatoriske videnprocesser, Aarhus Universitet

Hvordan får man møder, der er værdiskabende, effektive, involverende, muntre, korte og fåtallige? Det gør man ved at facilitere dem. Det vil sige styre deres form stramt og venligt, så indholdet og formålet fremmes bedst muligt. Facilitering er en form for myndig og inkluderende mødeledelse, der næsten umærkeligt bringer det bedste frem i mødedeltagerne, så gruppen sammen når det hele på den aftalte tid, og alle har været på og er glade. Weekendforløbet introducerer en række redskaber til mødefacilitering, og deltagerne afprøver dem i mindre, faciliterede grupper. Central er kunsten at fokusere en diskussion, når en meget-talende mødedeltager har sadlet kæphesten og er på vej ud over prærien. Vi skal også øve, hvordan man med faciliterende spørgsmål kan kvalificere et møde, der ledes af en anden person. Forløbet henvender sig til alle med mødeansvar.

Nudging – et redskab til adfærdsændring

Holdnummer: 1723-150

Dato: 11/11, 1 lørdag

Tid: 10.00-16.00

Pris: 460 kr., studerende 260 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Mia Simone Malthesen, cand.polit. og daglig leder af iNudgeyou

Hvordan får man folk til at spise sundere, agere mere miljørigtigt og køre sikkert i trafikken? Forbud, fedtafgifter og fartbøder er klassiske værktøjer, men en prisstigning resulterer ikke altid i skrabt smør på brødet, og muligheden for en fartbøde får ikke alle til at løfte foden fra speederen. Nudging er et nyt værktøj til adfærdsforandring. Et 'nudge' er et velment puf i den rigtige retning. I praksis kan det fx være farvede fodspor på gaden, der fører til en skraldespand. Dette puf kan få flere mennesker til at følge sporene og smide affald i skraldespanden i stedet for at smide det tilfældigt på gaden. Nudge-tilgangen bygger på indsigter fra adfærdsøkonomien og kognitiv psykologi, der viser, hvordan det er muligt at påvirke adfærd uden brug af, eller som supplement til, de klassiske reguleringsstrategier: information, incitamentsstyring og direkte regulering. Bliv klogere på nudge-tilgangen til adfærdsforandring i teori og praksis.

Coaching i teori og virkelighed

Holdnummer: 1723-341

Dato: 16/11, 2 torsdage

Tid: 17.15-21.15 (bemærk helaftensforelæsninger)

Pris: 560 kr., studerende 310 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Anette Hvidtfeldt, BA, International ICC Certificeret Coach og narrativ teamcoach

Når du alle dine mål på jobbet og i livet? Har du styr på dine prioriteringer? Og handler du altid proaktivt? Hvis nej, så fortvivl ikke. Gennem coaching kan du udvikle dig og blive endnu bedre til at mestre dit arbejds- og privatliv. Coaching løser ikke alle dine og verdens problemer. Men coachende spørgsmål får dig til at reflektere over det, der er vigtigt for dig som leder, medarbejder og menneske. Coaching er et effektivt dialogværktøj til at skabe udvikling og forandring. På forløbet lærer du at bruge coachingteknikker i praksis. Du øger din selvindsigt, gennemslagskraft og robusthed. Du får strategier til at sætte dig mål – og nå dem. Få inspiration til, hvordan coaching kan motivere dig hele vejen.

**Tilmeld dig
nyhedsbrevet
på fuau.dk**

Hel dag med viden i Aarhus 13/12

*Få viden, inspiration og konkrete værktøjer til arbejdslivet.
Morgenkaffe og fælles frokost er inkluderet i prisen.*

Gør teksten klar

Holdnummer: 1721-266

Dato: 13/12, 1 onsdag

Tid: 09.00-15.30

Pris: 995 kr.

Pris inkl. bog: 1155 kr. (bog værdi 200 kr.)

Sted: AU, bygning 1530, lokale D215,
Ny Munkegade 118

Underviser: Christina Pontoppidan, ekstern
lektor i retorik, Københavns Universitet og
Copenhagen Business School

For mange er det at skrive en kamp. Man skriver, sletter, grubler, retter ... og grubler, skriver, retter, sletter. Kun langsomt fyldes skærmen med ord – samtidig med, at man selv fyldes med usikkerhed over, om man nu også har fundet de rigtige ord. Problemet er, at man forsøger at gøre teksten klar, før man egentlig er klar til at skrive. Man udfører alt for mange forskelligartede tankeprocesser på én gang, som spænder ben for hinanden – og dræber lysten til at skrive. Forelæsningen viser, hvordan man bryder skriveprocessen op i faser og gør teksten klar trin for trin: Først situationsanalyse og formålsafklaring, derpå afsnitsinddeling, så sætningsopbygning og til sidst ordvalg. Forelæsningen tager afsæt i bogen 'Gør teksten klar. Principper for klart skriftsprog' (Samfundslitteratur), som kan inkluderes i prisen.

Hjernen i arbejdslivet

Holdnummer: 1721-265

Dato: 13/12, 1 onsdag

Tid: 09.00-15.30

Pris: 995 kr.

Sted: AU, bygning 1530, lokale D219,
Ny Munkegade 118

Underviser: Ole Lauridsen, lektor i undervisning
og læring, Aarhus Universitet

Hjernen hjælper os med at skabe mening og lagre viden. Den er konstant i gang, både når vi daser og dovner, og når vi skal være kreative, fokuserede eller løse problemer. Nok ligner den mest af alt havregrød, men hjernens betydning for vores evne til at lære og motivere er ikke til at komme udenom. De mange neurologiske processer er i sidste ende altafgørende for, hvordan vi præsterer i arbejdslivet. Hvornår bliver viden til læring i hjernen? Og hvad betyder pauser for vores evne til at yde? Ved at forstå vores hjerneprocesser bliver vi bedre til at skabe rammerne for god læring og få hjernens potentiale til at udfolde sig på arbejdspladsen.

Mødefacilitering

Holdnummer: 1721-229

Dato: 13/12, 1 onsdag

Tid: 10.00-16.00

Pris: 995 kr.

Maks. 25 deltagere

Sted: AU, bygning 1530, lokale D211,
Ny Munkegade 118

Underviser: Ib Ravn, faciliteringstræner og lektor
i organisatoriske videnprocesser,
Aarhus Universitet

Hvordan får man møder, der er værdiskabende, effektive, involverende, muntre, korte og fåtal-lige? Det gør man ved at facilitere dem. Det vil sige styre deres form stramt og venligt, så indholdet og formålet fremmes bedst muligt. Facilitering er en form for myndig og inkluderende mødedelelse, der næsten umærkeligt bringer det bedste frem i mødedeltagerne, så gruppen sammen når det hele på den aftalte tid, og alle har været på og er glade. Forløbet introducerer en række redskaber til mødefacilitering, og deltagerne afprøver dem i mindre, faciliterede grupper. Central er kunsten at fokusere en diskussion, når en meget-talende mødedeltager har sadlet kæphesten og er på vej ud over prærien. Vi skal også øve, hvordan man med faciliterende spørgsmål kan kvalificere et møde, der ledes af en anden person. Forløbet henvender sig til alle med mødeansvar.

Psykologi, sundhed og pædagogik

Et godt liv er mange ting. Mange knytter det til et godt helbred fysisk såvel som psykisk. Men hvordan tager man bedst vare på sig selv og andre? Få viden om kropslig udfoldelse, læring og kost.

Fordybelse, meditation og fælles stilhed

Holdnummer: 1723-045

Dato: 6/9, 3 onsdage

Tid: 17.15-21.15 (helaftensforelæsninger)

Pris: 660 kr., studerende 360 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Flow, indre ro og stilhed i det fælles rum er tilstande, som flere og flere efterspørger i en verden med store krav, højt tempo og stress. Men hvordan skaber man disse tilstande i både privat- og arbejdslivet? Hør og oplev, hvordan du gennem fordybelse, meditation og fælles stilhed kan opnå ro, nærvær, klarhed, samhørighed og flow – og hvordan det kan forbedre kommunikation og skabe bedre relationer. Vi vil diskutere fordele og ulemper ved de tre tilstande, og hvordan fordybelse, indre ro og stilhed i det fælles rum spiller sammen og kan forstærke hinandens positive effekter. Undervisningen vil være en vekselvirkning mellem teori og øvelser. Der vil være fokus på praktisk anvendelse og mulighed for at afprøve de forskellige værktøjer undervejs.

06/09: Fordybelse og flow. Frans Ørsted Andersen, lektor i uddannelsesforskning, Aarhus Universitet

13/09: Meditation og indre ro. Malene Mygind, cand.mag. i psykologi og sundhed, ledelseskonsulent og positiv coach

20/09: Fællesskab stilhed. Bastian Overgaard, foredragsholder og Silent Co-creation facilitator

”Mange tror, at demens er en uundgåelig del af det at blive gammel. Det er det ikke. Demens er en sygdom, og den menneskelige hjerne kan fungere fantastisk, også når vi er 80, 90 eller 100 år, men vi skal selv bidrage.”

Ellen Garde

Læge og hjerneforsker,

Hvidovre Hospital og Center for Sund Aldring, Københavns Universitet

Den fantastiske hjerne

Holdnummer: 1723-147

Dato: 6/9, 6 onsdage

Tid: 17.15-19.00

Pris: 660 kr., studerende 360 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Den udgør 2 % af kroppens vægt, men bruger 20 % af kroppens energi og indeholder op mod en billion nerveceller, der er forbundet i et uhyre kompliceret netværk. Hver eneste dag har vi brug for at huske, lære og navigere i en verden fyldt med informationer. Det er kroppens suveræne kommandocenter, hjernen, der løser disse opgaver. Men hvordan fungerer hjernen egentlig? Hvilke dele af hjernen bruger vi hvornår, og hvorfor går det nogle gange galt? Hvorfor glemmer vi gang på gang de samme ting? Kan vi træne vores hjerne til at holde sig ung? Og hvorfor kan hjernen nogle gange spille os et puds? Seks af landets førende hjerneforskere giver dig svarene på spørgsmålene. Kom og få mest muligt ud af din hjerne.

06/09: Introduktion til den fysiske hjerne. Leif Østergaard, professor i neurovidenskab og centerleder, Aarhus Universitet

13/09: Hjernen og aldring – få mest muligt ud af hjernen uanset alder. Ellen Garde, læge og hjerneforsker, MR-forskningssektionen, Hvidovre Hospital og Center for Sund Aldring, Københavns Universitet

20/09: Hjernen og læring. Ole Lauridsen, lektor i undervisning og læring, Aarhus Universitet

27/09: Hjernen og psykiske sygdomme. Mahmoud Ashkanian, overlæge og lektor i neuropsykiatri, Aarhus Universitet

04/10: Hjernen og motion. Jesper Lundbye-Jensen, lektor i neurofysiologi og motorisk kontrol, Københavns Universitet

11/10: Hjernen og afhængighed. Arne Møller, klinisk lektor i integrativ neurovidenskab, Aarhus Universitet

Kroppen fra top til tå

Holdnummer: 1723-213

Dato: 25/10, 5 onsdage

Tid: 17.15-19.00

Pris: 560 kr., studerende 310 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Vi spiser, vi ånder, vi bevæger os, vi lever. Kroppen er fantastisk og kompleks på én gang. Den har udviklet sig i millioner af år, og vi er blevet studeret og endevendt af videnskaben for at forstå de komplekse mekanismer, der gør, at vi ser ud og fungerer, som vi gør. Lær din krop at kende, når vi dykker ned i dens anatomi og ser nærmere på, hvordan den er opbygget og fungerer.

25/10: Fordøjelsessystemet. Søren Laurberg, overlæge og professor i kirurgi og tarmsygdomme, Aarhus Universitetshospital

01/11: Bevægeapparatet. Bjarne Møller-Madsen, klinisk professor i ortopædkirurgi, Aarhus Universitetshospital

08/11: Nervesystemet. Helle H. Damkier, lektor anatomi og cellebiologi, Aarhus Universitet

15/11: Kredsløbet. Christian Aalkjær, professor i biomedicin, Aarhus Universitet

22/11: Respirationssystemet. Hans Malte, lektor i zoofysiologi, Aarhus Universitet

Positiv psykologi i hverdagen

Holdnummer: 1723-210

Dato: 2/11, 5 torsdage

Tid: 19.30-21.15

Pris: 560 kr., studerende 310 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Stress, sygdom og kriser. Der vil altid eksistere dårligdomme og udfordrende situationer i hverdagen, som kan optage vores tanker negativt, dræne os for energi og få os til at miste overblikket. Men det er ikke noget, vi ønsker, og man kan gøre meget for at forbygge det ved at prioritere dét, der gør livet værd at leve – også når man møder modgang. Positiv psykologi er en nyere gren af psykologien, som fokuserer særligt på det velfungerende og det forebyggende. Det er videnskab, som fokuserer på, hvordan man kan trives og fungere godt i hverdagen, uanset om man er på arbejde eller har fri. Positiv psykologi er opstået, fordi man inden for psykologien i mange år har haft et dominerende fokus på behandling frem for forebyggelse – af fx stress og psykiske sygdomme. Bliv introduceret til den positive psykologis teorier og metoder, og få indblik i, hvordan positiv psykologi både kan bruges til at forebygge en masse problemer og til at gøre hverdagen mere interessant.

02/11: Introduktion til den positive psykologi.

Hans Henrik Knoop, lektor i pædagogisk psykologi, Aarhus Universitet

09/11: Mental robusthed i hverdagen. Ida Thrane Hertz,

cand.mag. i psykologi og kommunikation, specialkonsulent, Center for Mental Robusthed

16/11: Foretagsomhed i hverdagen. Anne Kirketerp Linstad,

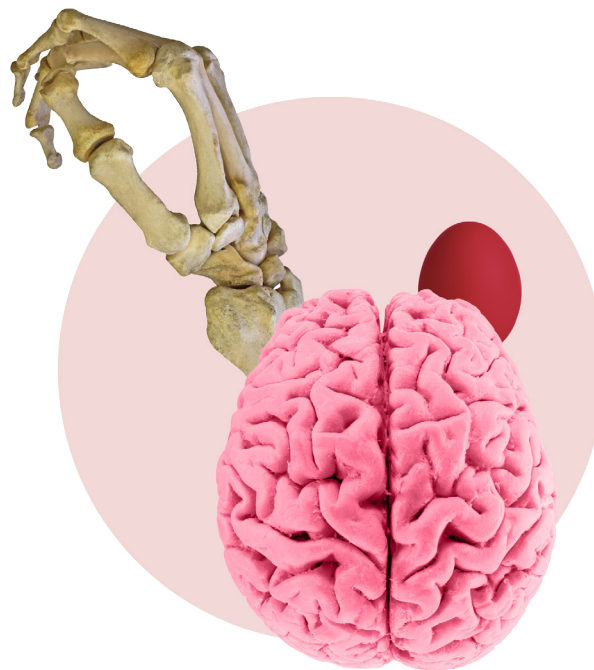
ph.d. i foretagsomhed og ekstern lektor, Aarhus Universitet

23/11: Flow i hverdagen. Frans Ørsted Andersen, lektor i

uddannelsesforskning, Aarhus Universitet

30/11: Lykke i hverdagen. Jonas Fisker, cand.psych.aut.,

Psykiatrisk Center Frederiksberg

Viden med puls: Løbetræning – bedre præstation og øget sundhed

Holdnummer: 1723-188

Dato: 11/11, 1 lørdag

Tid: 10.00-16.00

Pris: 360 kr., studerende 210 kr.

Maks. 25 deltagere

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Simon Lønbro, idrætsfysiolog, postdoc i klinisk medicin, Aarhus Universitet

En tredjedel af alle danskere løbetræner regelmæssigt. Mange løber for at forbedre deres kondition og præstation, mens nogle løber for sundhedens skyld. Vi har hørt, at det er godt for os at løbe, da det holder sygdomme på afstand og hjælper os til at leve længere. Men hvordan forbedrer man effektivt sin løbeprestation? Og hvor meget skal der til for at forebygge sygdom? Hvilke forskelle er der på lange, langsomme og korte, hurtige ture? Og kan man løbe for meget? Få inspiration til at få mest ud af din løbetræning, uanset hvad din motivation er for at løbe. Dagen byder på en vekselvirkning mellem videnskabeligt funderede oplæg samt løbeture med indlagte øvelser, hvor vi afprøver teorierne i praksis. Vi afprøver bl.a. forskellige typer af løb og supplerende træningsøvelser, mens vi diskuterer en masse spændende emner centreret omkring løb. Dagen er for alle, der vil vide mere om de gavnlige effekter af løbetræning og afprøve konkrete redskaber til at forbedre egen løbeprestation. Da meget af undervisningen foregår med øvelser og løb, forventes en moderat grundform (du kan løbe fem kilometer), og at man medbringer tøj og sko egnet til løb.

**Mød forskerne på
Folkeuniversitetet**

Hvem bestemmer, hvem vi er?

Holdnummer: 1723-138

Dato: 11/11, 1 lørdag

Tid: 10.30-16.30

Pris: 360 kr., studerende 210 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Lars Lundmann, ekstern lektor i psykologi, Københavns Universitet

Hvem er du? Er du ekstrovert eller introvert? Er du deprimeret, eller er du sådan en, som har brug for lidt adspredelse og udfordringer? Dette er spørgsmål, de fleste selvhjælpsbøger kredser omkring. Men der findes mange svar på, hvem du er, og alle disse svar tager udgangspunkt i en metode, der skal undersøge dig. En af de mest anvendte metoder er personlighedstestning. Personlighedstests er imidlertid fyldt med så mange problematiske antagelser, at deres konklusioner oftest ikke er særligt brugbare. Hertil kommer hele spørgsmålet om, hvorvidt vi forandrer vores måde at være på over tid og på tværs af forskellige sammenhænge. Ligeledes er antagelsen om, at vi selv er de bedste til at vurdere, også tvivlsom. Bliv klogere på personlighedspsykologi, og hør om nogle af de problematiske antagelser, som vi ofte fyldes med, når vi søger svar på, hvem vi er.

Kort og godt om gigt. Slid- og leddegigt

Holdnummer: 1813-054

Dato: 25/1, 1 torsdag

Tid: 17.15-21.15

Pris: 260 kr., studerende 160 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Mogens Pfeiffer Jensen, overlæge og klinisk lektor i reumatologi, Aarhus Universitet

Smerter, ømme og stive led og nedsat bevægelighed. Slidgigt er en folkesygdom, og det er langt den mest udbredte af alle gigtsygdomme. Over 300.000 danskere har fået diagnosen, og nogle lever fint med sygdommen, mens andre lider af voldsomme smerter, nedsat bevægelighed og forringet livskvalitet. Leddegigt er en inflammatorisk gigtsygdom, og ca. 1.700 personer får hvert år stillet diagnosen kronisk leddegigt i Danmark. Sygdommen rammer kvinder tre gange så hyppigt som mænd. Men hvad er gigt egentlig? Hvad er forskellen på slid- og leddegigt, og hvad kan man selv gøre for at bevare et godt og aktivt liv? Hør om sygdommenes årsager, symptomer og behandlingsmuligheder, og få indblik i den nyeste forskning på området.

Børns udvikling

Holdnummer: 1813-019

Dato: 21/2, 3 onsdage

Tid: 17.15-21.15 (bemærk helaftensforelæsninger)

Pris: 660 kr., studerende 360 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Peter Krøjgaard, professor i udviklingspsykologi, Aarhus Universitet

Hvornår begynder børn at kunne huske? Hvordan forstår de den fysiske verden? Og hvornår får de en forståelse for andre mennesker? Forskning i børns udvikling har gennemgået en rivende udvikling igennem de seneste 30 år. Tidligere var udviklingspsykologien primært præget af enkelte altomfavnende teorier som eksempelvis Freuds og Piagets. I dag tegnes faget snarere af en lang række 'mini-teorier', der ikke hævder at kunne give en samlet beskrivelse af børns udvikling, men som til gengæld hver især giver et mere dækkende billede af dele af børns udvikling. Det skyldes bl.a., at forskerne i dag er blevet langt bedre til at designe og gennemføre empiriske undersøgelser. Få indblik i børns perceptuelle og intellektuelle udvikling, deres følelser og temperament, sprogudvikling, forståelse af andre mennesker, samt hvordan de husker konkrete begivenheder. Undervisningen har især fokus på spæd-, små- og førskolebørn.

”Tidligere blev folk invalide af leddegigt. Mange sad i kørestol, og nogle døde unge. Men det er vi ovre nu, og det er blandt andet derfor, vi læger synes, at leddegigt er så interessant. Vi er virkelig nået langt med behandlingen.”

Mogens Pfeiffer Jensen

Overlæge og klinisk lektor i reumatologi, Aarhus Universitet

Naturvidenskab og teknologi

Naturvidenskaben søger svar i verdens byggesten.

Den rejser til fjerne galakser og ned i de mindste partikler. Det er en fascinerende verden, der kan gøre os klogere på både universets oprindelse og fremtid.

Tag med på opdagelse.

Svampenes verden – ude og inde

Holdnummer: 1723-098

Dato: 12-13/9, tirsdag-onsdag

Tid: Svampetur 12/9: 17.00-19.00. Forelæsning 13/9: 17.15-21.15

Pris: 400 kr., studerende 250 kr.

Maks. 30 deltagere

Sted: Svampetur 12/9: Vi mødes Kunstcenter Silkeborg Bad, Gjesløvej 40, 8600 Silkeborg. Forelæsning 13/9: AU Herning, lokale 2036, Birk Centerpark 15

Underviser: Jan Kjærgaard, cand.scient. i biologi, naturvejleder, Naturstyrelsen

Svampe har altid fascineret mennesker. De dukker op de mærkeligste steder, nogle er spiselige og andre har ry for at være dødsens giftige. Vi har tusinder af svampearter herhjemme. Op mod 100 er gode spisesvampe og ca. 10 er alvorligt giftige – men aldrig så giftige, at de er farlige at røre ved. Lær de mange svampearter at kende på et forløb, som foregår både ude og inde. Tag med naturvejleder Jan Kjærgaard på svampetur i skoven, og hør om svampenes særlige kendetegn. Se, mærk og duft til svampene, som du herefter medbringer til forløbets anden del inden døren. Forløbets anden del består af forelæsninger om svampekendetegn, svampenes forunderlige liv og deres store betydning i naturens husholdning. Til svampeturen: Medbring fornuftigt fodtøj, påklædning efter vejrforholdene og en kurv til at samle svampene i – gerne med flere mindre, åbne beholdere, så fundene kan adskilles. Turen er ikke egnet for gangbesværede eller barne- og klapvogne.

12/09: Svampetur i skovene ved Silkeborg

13/09: Forelæsning: Svampenes forunderlige verden

Ulven, sjakalen og andre nye danske dyrearter

Holdnummer: 1723-281

Dato: 25/10, 3 onsdage

Tid: 17.15-19.00

Pris: 360 kr., studerende 210 kr.

Sted: AU Herning, Birk Centerpark 15

Underviser: Thomas Secher Jensen, seniorforsker emeritus, Naturhistorisk Museum

Ulven er kommet til Danmark, guldsjakalen ligeså, og med dem mange andre nye dyrearter. Men hvor mange dyrearter er egentlig kommet til i de senere år og hvorfor? Nogle nye arter er spektakulære og giver anledning til stor debat. Nogle af disse bliver skadelige, så vi kalder dem invasive arter. De fleste nye arter er dog små og uanselige, men de fortæller en vigtig historie om en verden i forandring. Om betydningen af klimaforandringer og om stigende transport af dyr og planter. Mange nye arter er fundet på grund af en øget interesse for naturen, således at flere og flere almindelige mennesker får øjnene op for det liv, der findes uden for døren. Få talrige eksempler på nye pattedyr, fugle og insekter, der nu er en del af den danske fauna.

”Siden årtusindskiftet er mere end 500 nye dyrearter konstateret her i landet. Nogle jubler vi over, andre lægges for had, andre igen er tilsyneladende ligegyldige. Men de ændrer naturen i Danmark.”

Thomas Secher Jensen

Seniorforsker emeritus, Naturhistorisk Museum

Universets gåder

Holdnummer: 1723-097

Dato: 26/10, 6 torsdage

Tid: 17.15-19.00

Pris: 660 kr., studerende 360 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Hvad kom før Big Bang? Er Higgs-partiklen den oprindelige partikel i Universet? Hvad består mørkt stof af? Selvom kompetente videnskabsmænd gennem historien har dedikeret hele deres liv til at løse Universets mange gåder, er der stadig flere spørgsmål end svar. Og det er måske ikke så underligt, når man tænker på, at Universet er 13,7 milliarder år gammelt og fyldt med mere end 100 milliarder galakser. Hver dag er der danske forskere, der forsøger at komme lidt tættere på en løsning af gåderne, og i denne forelæsningsrække får du mulighed for at møde seks af dem. Bliv klogere på alt fra gammaglimt og mørkt stof til kvantemekanik og kosmiske stråler. Vi garanterer ikke, at du får svar på alle dine spørgsmål, men du får helt sikkert noget at tænke over.

- 26/10: Universets oprindelse.** Ole Eggers Bjælde, astrofysiker og undervisningsudvikler, Aarhus Universitet
- 02/11: Kosmiske stråler.** Jens Olaf Pepke Pedersen, seniorforsker i klimaændringer, DTU Space
- 09/11: Gammaglimt.** Johan Fynbo, professor i astrofysik, Niels Bohr Institutet, Københavns Universitet
- 16/11: Kvantemekanik og kvanteteknologi.** Jacob Sherson, lektor i fysik og astronomi, Aarhus Universitet
- 23/11: Den fascinerende verden af elementarpartikler.** Stefania Xella, lektor i partikelfysik, Niels Bohr Institutet, Københavns Universitet
- 30/11: Universets mørke stof.** Steen Hansen, lektor i astrofysik, Niels Bohr Institutet, Københavns Universitet

Fossiler ved de danske kyster

Holdnummer: 1723-279

Dato: 9/11, 2 torsdage

Tid: 19.30-21.15

Pris: 260 kr., studerende 160 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Line Henriette Broen, geolog, Aarhus Kommune

Hvem har ikke samlet et forstenet søpindsvin op fra stranden og undret sig over, hvor det kommer fra, og hvordan det er blevet til? Undergrunden under Danmark er fuld af spor efter et urhav, som eksisterede for millioner af år siden, og sporene kan man finde overalt ved kysterne, i grusgrave og i kalkbrud. Denne aften fortælles om sporene efter urhavets eksotiske dyreliv fra trilobitter, hajtænder og krabbeboller til de mange forskellige søpindsvin. Hør hvordan de er blevet til fossiler, og hvordan du selv kan aflæse deres historie. Få tips til, hvor man kan finde dem rundt omkring i Danmark, og hvad man især skal kigge efter. Og har du egne spændende fund derhjemme, er du velkommen til at tage dem med til fremvisning og eventuelt få dem bestemt.

Neandertalernes historie

Holdnummer: 1813-103

Dato: 11/4, 3 onsdage

Tid: 17.15-19.00

Pris: 360 kr., studerende 210 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Hvem var neandertalmennesket, og hvordan udvikledes og levede de, indtil de uddøde for omkring 40.000 år siden? Neandertalerne var de første fossile fortidsmennesker, som vi moderne mennesker fik kendskab til, da en neandertalerknogle blev fundet i Düsseldorf i 1856, og de er i dag de bedst beskrevne fortidsmennesker af alle. Opdagelsen af neandertalerne var i virkeligheden det første indicium på, at også mennesket havde gennemgået en evolution. Få neandertalernes udviklingshistorie fortalt, og hør hvordan de levede og hvilke redskaber de brugte. Var de, som historien har heddet sig, mindre intelligente end de tidligste moderne mennesker Homo sapiens, som levede side om side med dem i nogle årtier? Hør om deres særlige, robuste anatomi og knoglestruktur, som adskilte sig fra Homo sapiens og andre tidlige arter.

- 11/04: Udforskningen af neandertalmennesket.** Peter K.A. Jensen, klinisk lektor i human genetik og overlæge, Aarhus Universitet
- 18/04: Neandertalernes adfærd og redskabstyper.** Felix Riede, lektor i forhistorisk arkæologi, Aarhus Universitet
- 25/04: Neandertalernes anatomi – sammenligninger mellem dem og os.** Pia Bennike, lektor i biologisk antropologi, Københavns Universitet

Lundbeckfonden *Lectures – i Aarhus*

Få ny viden præsenteret af skarpe formidlere med noget på hjerte. Lundbeckfonden byder i samarbejde med Aarhus Universitet på fire nye Lundbeckfonden Lectures i efteråret, hvor forskere, eksperter og erfaringspersoner deler ud af deres viden og oplevelser inden for sundheds- og naturvidenskab. Alle er velkomne!

Hvorfor er det vigtigt at sove, og hvorfor er fysisk aktivitet godt for hjernen?

Holdnummer: 1721-365

Dato og tid: 4/9, 1 mandag, kl. 19.00-21.00

Pris: 50 kr. inkl. sandwich, vin/vand, kaffe og kage

Forelæsere: Bente Klarlund Pedersen, overlæge, professor og forfatter, Rigshospitalet og Københavns Universitet og Maiken Nedergaard, professor i gliacellebiologi, Københavns Universitet

Nogle af de mest spændende videnskabelige opdagelser de seneste mange år er, at søvn og motion gør os lidt klogere og mindsker risikoen for demens. Men hvorfor fungerer hjernen bedre efter fysisk aktivitet? Hjernen er ikke specielt aktiveret under motion. Og hvorfor er søvnen så vigtig for hjernen? Forelæserne diskuterer forskningsresultaterne, og hvordan de kan forstås.

Syntesebiologi: Planter som fremtidens medicin

Holdnummer: 1721-434

Dato og tid: 10/10, 1 tirsdag, kl. 19.00-21.00

Pris: 50 kr. inkl. sandwich, vin/vand, kaffe og kage

Forelæsere: Birger Lindberg Møller, professor i plantebiokemi, Københavns Universitet og David Lundorff Budtz Pedersen, lektor, Institut for Kommunikation, Aalborg Universitet i København

Planter kan udnytte solens energi til at producere alle de organiske stoffer, de har brug for til deres vækst og udvikling samt til at forsvare sig mod sygdomme og dyr. Mange af disse bioaktive naturstoffer bruger vi til behandling af alvorlige sygdomme, og ved hjælp af den relativt nye forskningsdisciplin syntesebiologi er det nu muligt at optimere og øge produktionen. Denne dag sætter vi fokus på syntesebiologiens store potentiale i fremstillingen af fremtidens medicinske stoffer, men ser også på nogle af de områder, hvor brugen af syntesebiologi er problematisk.

Hjernen efter depression og hjerneskade

Holdnummer: 1721-362

Dato og tid: 19/9, 1 tirsdag, kl. 17.30-19.30

Pris: 50 kr. inkl. sandwich, vin/vand, kaffe og kage

Forelæsere: Jesper Mogensen, professor i neurovidenskab, Københavns Universitet og Kamilla Miskowiak, professor i psykologi, Rigshospitalet

De fleste af os kender én, der har eller har haft en depression, eller også har vi selv været ramt af sygdommen. Mindre kendt er det, at depression nedsætter hjernens regenerative egenskaber og dermed kan medføre en slags hjerneskade, som ved tilbagevendende depressioner kan blive kronisk. Men hvad sker der med hjernen under en depression, eller når en hjerneskade opstår, og kan skaderne på hjernen udbedres?

Fra Big Bang til det moderne menneske

Holdnummer: 1721-364

Dato og tid: 14/11, 1 mandag, kl. 17.30-19.30

Pris: 50 kr. inkl. sandwich, vin/vand, kaffe og kage

Forelæsere: Troels C. Petersen, forskningslektor, Niels Bohr Institutet, Københavns Universitet og Eline Lorenzen, lektor og kurator for pattedyr, Statens Naturhistoriske Museum

Mennesker fra alle civilisationer har igennem historien forsøgt at forklare, hvordan verden omkring dem blev til, hvilket er kommet til udtryk i et væld af skabelseshistorier. Selv om disse fortællinger er fascinerende, ofte smukke og til tider episke i sig selv, så er det først i vores tid og gennem moderne forskning, at det i store træk er lykkedes at kortlægge historien fra Big Bang til det moderne menneske. Dette er en fantastisk fortælling, som involverer næsten alle naturvidenskabelige forskningsgrene. Hør historien fortalt af en fysiker og en biolog.

Mere viden i weekenden?

Lundbeckfonden arrangerer også to 'Lundbeckfonden Science Caf er' i efteråret, hvor der i hyggelige omgivelser over en let brunch serveres viden til hjernen. Alle er velkomne!

AARHUS UNIVERSITET

Læs mere om foredragene på www.fuau.dk

Historie, religion og filosofi

Hvad er meningen med det hele? Verdens religioners svar er utallige, filosofiens teorier mangfoldige, og historien giver perspektiv. Dyk ned under overfladen, og bliv klogere på nogle helt fundamentale forhold ved tilværelsen.

Løgstrup – tanker af betydning for nutidens mennesker

Holdnummer: 1723-198

Dato: 6/9, 4 onsdage

Tid: 17.15-19.00

Pris: 460 kr., studerende 260 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Bjørn Rabjerg, postdoc i systematisk teologi, Aarhus Universitet

K.E. Løgstrup ses af mange som én af de mest betydningsfulde danske tænkere siden Kierkegaard, mens andre er stærkt kritiske. Søren Krarup har fx udtalt, at Løgstrup bærer en stor del af skylden for den forvanskning af kristendommen, som han mener finder sted i Danmark. Løgstrup beskæftigede sig imidlertid langt fra kun med kristendommen. Som filosof tilhørte han den fænomenologiske tradition, der tager udgangspunkt i de erfaringer, som vi alle gør os. Løgstrups tænkning er således let at gå til (men svær at blive færdig med), idet han beskæftiger sig med menneskers egen levede tilværelse og giver sig i kast med at forstå og tyde denne. Det er det fællesmenneskelige, som optager Løgstrup, og derfor konfronteres man med sit eget liv, når man læser ham.

Stormagtsspillet og kampen om magten fra 1750 til i dag

Holdnummer: 1723-172

Dato: 13/9, 5 onsdage

Tid: 19.30-21.15

Pris: 560 kr., studerende 310 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Martin Ammitsbøll Husted, lektor, cand.mag. i historie, filosofi og samfundsfag

Historien er præget af stormagternes ambitioner – deres indbyrdes konkurrence, intriger og ødelæggende krige. Konger og kejsere, præsidenter og statsmænd har mistet alt. Mens andre har vundet sejren og ændret verden. For altid. Hør om de historiske faktorer, der er afgørende for stormagternes storhed og fald. Hvordan så verden ud på det givne tidspunkt? Og hvilke magtbalancer skulle udfordres, og hvilke skulle forsvares? Forelæsningsrækkens primære fokus er perioden 1750 til 1989, men der trækkes tråde til i dag. Hør om 250 års magtpolitisk historie.

13/09: 1750-1815: Europas magtspil

20/09: 1815-1860: Storbritanniens globale imperium

27/09: 1860-1914: Globale forandringer

04/10: 1914-1945: Verdenskrigene

11/10: 1945-1989: Den kolde krig

Historien om Europa

Holdnummer: 1723-183

Dato: 25/10, 6 onsdage

Tid: 19.30-21.15

Pris: 660 kr., studerende 360 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Historien om Europa er historien om mægtige civilisationer, der støder sammen og blandes. Fra den græske filosofi over den romerske retsstat og den kristne religion og gennem utallige krige og magtkampe er opstået det Europa, vi kender i dag. I denne forelæsningsrække dykker vi ned i Europas historie. Hvad er det særligt europæiske, og hvorfor bruger vi stadig betegnelsen efter en historie med enevældige herskeres hang til territoriale udvidelser, massive ideologiske spændinger og hele to verdenskrige? Hvad er det, der binder os sammen, og hvad skal der til for at skille os? Set i lyset af Europas dramatiske historie, kan det undre, at en syrisk flygtningestrøm og et bureaukratisk anlagt EU lige nu ser ud til at være den største trussel mod kontinentets selvforståelse. Gennem seks forelæsninger fortæller fem historikere og en statskundske om blodige slag, udslettede byer og idéhistoriske nybrud. Alt sammen for at komme nærmere en forståelse af, hvem europæerne er, og at give et bud på, hvor vi er på vej hen.

25/10: Europa og det europæiske. Uffe Østergaard, professor emeritus i historie, Copenhagen Business School

01/11: Antikkens storrigter. Peter Fibiger Bang, lektor i historie, Københavns Universitet

08/11: Middelalderen – Europas fødsel. Kasper Holdgaard Andersen, videnskabelig assistent, danmarkshistorien.dk og Dansk Center for Byhistorie

15/11: Opdagelser, oplysning, reformation og renæssance. Steffen Heiberg, forfatter og fhv. forskningschef, Det Nationalhistoriske Museum Frederiksborg Slot

22/11: Nationalstater og demokrati. Svend-Erik Skaaning, professor i statskundskab, Aarhus Universitet

29/11: Europas nutid og fremtid – multikultur, integration og Brexit. Søren Riishøj, lektor emeritus i statskundskab, Syddansk Universitet

Tab, sorg og ensomhed

Holdnummer: 1723-272

Dato: 1/11, 3 onsdage

Tid: 17.30-19.15

Pris: 360 kr., studerende 210 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Jørn Henrik Olsen, forfatter, billedkunstner og ph.d. i teologi

Sorg er blevet kaldt kærlighedens og tilknytningens dyreste pris. Det er ikke til at slippe af med den sorg, som kærligheden udgør, for sorg og livshistorie kan ikke adskilles. Mennesket kan komme i en situation, hvor man mister én, man ikke kan tåle at miste. I denne situation bliver man påtvunget en sorg og et livslangt sorgforløb. Sorgen bærer mange ansigter, og dens konsekvenser opleves forskelligt. Når det store vemod eller trykket af ensomhedens sorg – fx i forbindelse med død og tab – sætter ind, ser meget i livet anderledes ud. Forelæsningerne præsenterer tværfaglige perspektiver på sorgen ved adskillelse og død, sorgteori og sorgprocesser. Desuden en række temaer under eksistentiel omsorg, sorgintervention og medvandring i sorgens landskab. Tværfaglighed består primært i indsigter fra kultur- og kunstanalyse, eksistensfilosofi, psykologi og teologi. Endelig er der fokus på, hvordan ny livsglæde eller nyt livsmod kan finde vej i et menneskes liv. Der knyttes blandt andet til ved forelæserens forventede bogudgivelse 'Ensomhedens sorg' (efteråret 2017).

01/11: Sorg som kærlighedens dyreste pris

08/11: Medvandring i dødens og sorgens landskab

15/11: Ensomhedens sorg og vejen til nyt livsmod

”Europa står over for store udfordringer. En udfordring er fortolkningen af historien, der i høj grad skaber konflikter mellem stater i dag, også i Europa. Andre udfordringer er helt aktuelle: globaliseringen, flygtningekrise, eurokrise, Brexit, Syrien, Trump, Rusland og Ukraine for at nævne bare de nok vigtigste.”

Søren Riishøj

Lektor emeritus i statskundskab, Syddansk Universitet

Jesus i den tidlige kristendom

Holdnummer: 1723-349

Dato: 9/11, 1 torsdag

Tid: 17.15-21.00

Pris: 260 kr., studerende 160 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Anders-Christian Lund Jacobsen, professor MSO i teologi, Aarhus Universitet

Hvem var Jesus ifølge de første kristne? De tidligste kristne tekster, som vi finder i Det Nye Testamente, tegner meget forskellige billeder af Jesus. Var han Guds Søn, som blev født i menneskeskikkelse af jomfru Maria? Var han tømreren fra Nazareths søn, der havde særlige guddommelige evner? Var han det evige guddommelige skaberord, der blev født som menneske i den verden, som han selv havde skabt? Evangelierne tegner meget forskellige billeder af Jesus. Og Paulus var tilsyneladende ikke interesseret i Jesu liv, men fokuserede helt og holdent på den korsfæstede og opstandne Kristus. I århundrederne efter Jesu død bliver forestillingerne om Jesus endnu mere mangfoldige. Indled julen med et nyt blik på, hvem Jesus var.

Anden Verdenskrig og Hitlers Berlin

Holdnummer: 1723-173

Dato: 11/11, 1 lørdag

Tid: 10.00-16.00

Pris: 360 kr., studerende 210 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Martin Ammitsbøll Husted, lektor, cand.mag. i historie, filosofi og samfundsfag

Berlin var scenen, hvor centrale kapitler om Det Tredje Riges storhed og fald udspillede sig i 1933-1945. På den ene side var byen rammen for regimets selvscenesættelse og massepropaganda efter magtovertagelsen i 1933. Den var centrum for Albert Speers og Hitlers planer om at skabe en 'Welthauptstadt' og midtpunktet for nazismens fintmaskede magtapparat. På den anden side var Berlin undertrykkelsens og forfølgelsens by, hvor jøder og systemkritikere nådesløst blev jaget og deporteret af regimet. Det var frygtens, afmagts og dødens by, da Berlin som Nazitysklands centrale politiske, administrative og organisatoriske nervecenter blev et hovedmål for de allieredes bombefly. Det var en ruinby, som Den Røde Hær brutalt indtog i Slaget om Berlin i 1945, der symbolsk markerede Anden Verdenskrigs afslutning i Europa. Hør om Berlins historie fra 1933 til 1945, og forstå byens rolle i fortællingen om Det Tredje Riges storhed og fald. Fra byens status som hovedstad i Hitlers nye rige til ruin- og frontlinjebý i nazismens dødskamp.

Hvad enhver dansker bør vide om Danmarks historie

Holdnummer: 1723-083

Dato: 11/11, 1 lørdag

Tid: 10.00-16.00

Pris: 360 kr., studerende 210 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Ebbe Juul-Heider, lektor, cand.mag., oberstløjtnant

Få styr på milepælene og de lange linjer i Danmarks historie og indblik i, hvorfor landet ser ud, som det gør. Det kan synes risikabelt at opstille en kanon for Danmarks historie, men nogle udviklinger, begivenheder og personer står alligevel helt centrale for forståelsen af det Danmark, vi kender. Dagen starter, hvor Harald Blåtand bød, at de store sten skulle sættes og hugges i Jelling og opruller dernæst Kalmarunionen, Reformationen, svenskekrigene, enevælden, oplysningstiden med Frederiksstadens tilblivelse, landboreformerne, Grundloven og 1800-tallets transformering af riget til nationalstat. Vi slutter i 2003, hvor der skete et paradigmeskifte i dansk udenrigspolitik – bare for at nævne nogle af stoppestederne på dagsturen gennem Danmarks 1000-årige historie.

Det gode liv

Holdnummer: 1723-220

Dato: 11/11, 1 lørdag

Tid: 10.30-15.30

Pris: 310 kr., studerende 180 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Jørgen Husted, lektor i filosofi, Aarhus Universitet

Hvad er et godt liv? Hvad gør et liv godt og hvorfor? Lige siden Platon har store filosoffer givet deres svar herpå. Svarene hænger sammen med menneskesyn, syn på det gode menneske og det gode samfund. I forløbet præsenteres de to dominerende traditioner. Den ene lader det gode liv afhænge af, hvordan det leves, og hvad der udrettes i det. Den anden lader det afhænge af, hvordan det føles, og den slags oplevelser, der fylder det. Aristoteles og Immanuel Kant er de store navne i den første tradition, i den anden er det bl.a. John Stuart Mill og forskellige nutidige tænkere. Som repræsentanter for feltet mellem hovedretningerne inddrages Søren Kierkegaard og Jean P. Sartre. Teorien uddybes med henvisning til aktuelle spørgsmål om etik og moral, livsværdier, multikulturalisme, opdragelse og dannelse. Der udleveres skriftligt materiale forfattet af underviseren. Som baggrundslæsning kan anvendes Jørgen Hustedes bog 'Ethiske teorier' (Hans Reitzels Forlag).

Reformationen og sproget

Holdnummer: 1723-432
Dato: 14/12, 1 torsdag
Tid: 17.15-19.00
Pris: 160 kr., studerende 110 kr. inkl. kaffe og kage
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Omkring år 1500 kunne stort set alle danskere forstå plattysk, og i et par århundreder var dansk udsat for en massiv plattysk påvirkning. Man kunne med god grund vente, at dansk ville forsvinde helt til fordel for det tyske. Men sådan gik det ikke, og denne aften får du den finurlige og komplicerede forklaring på hvorfor – fortalt kort og let. Herefter skal vi se nærmere på, om det vi kalder dansk i dag, så alligevel er det samme sprog over hele landet. Få en humoristisk, men kritisk gennemgang af, hvordan vi bruger sproget til at tugte hinanden.

- 17.15: Hvorfor taler vi dansk? Renæssancens sprogkamp.** Marita Akhøj Nielsen, dr.phil. i nordisk filologi, Dansk Sprog- og Litteraturselskab
- 18.00: Pause med kaffe og kage**
- 18.15: Autoritet og sprogugt – fra reformationen til i dag.** Michael Ejstrup, forskningschef i sprog, Danmarks Medie- og Journalisthøjskole

Hvad enhver dansker bør vide

Holdnummer: 1813-070
Dato: 24/1, 6 onsdage
Tid: 17.15-19.00
Pris: 660 kr., studerende 360 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Hvad bør man læse, høre, se, eller smage, før man dør? Det giver tv, bøger og aviser os mange bud på. På Folkeuniversitetet har vi spurgt eksperterne, som her giver deres bud på, hvad der er grundlæggende at vide inden for deres fag. Få overblik over milepæle, begivenheder og personer, som revolutionerede menneskets tilværelse. Hvad betyder 1864 for danmarkshistorien? Hvorfor er Johannes V. Jensen fortsat på pensum? Hvad er de væsentligste nybrud inden for naturvidenskaben gennem de sidste 200 år? Og hvad er historien bag opfindelsen af bl.a. vindmøllen og penicillin? Få perspektiv på nogle af de begivenheder, som ændrede verden. Hvad ændrede historien og hvorfor?

- 24/01: Damarks historie.** Steffen Heiberg, forfatter og fhv. forskningschef, Det Nationalhistoriske Museum Frederiksborg Slot
- 31/01: Litteratur.** Nick Bo Madsen, ekstern lektor i medievidenskab, Aarhus Universitet
- 07/02: Musik.** Leif V.S. Balthersen, mag.art. i musikvidenskab
- 14/02: Kunst.** Se forelæseren på hjemmesiden www.fuau.dk
- 21/02: Dansk design.** Thomas Dickson, forfatter, arkitekt og industriel designer
- 28/02: Naturvidenskab og teknologi.** Kristian Hvidtfelt Nielsen, lektor i videnskabsstudier, Aarhus Universitet

Napoleonskrigene

Holdnummer: 1813-014
Dato: 24/1, 5 onsdage. Ingen undervisning 14/2
Tid: 19.30-21.15
Pris: 560 kr., studerende 310 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15
Underviser: Martin Ammitsbøll Husted, lektor, cand.mag. i historie, filosofi og samfundsfag

Indtil Første Verdenskrig omtalte man Napoleonskrigene som 'Den Store Krig'. Forklaringen er simpel: Ikke alene fastholdt krigen Europa i en jernnæve i perioden 1803-1815, men de forandrede også europæernes sociale, økonomiske og politiske virkelighed for eftertiden – de gjorde Europa moderne. Krigenes varighed, slagenes størrelse og intensitet producerede nemlig en reformbølge i europæiske stormagter som Storbritannien, Preussen, Østrig og Rusland, som forandrede Europa. Forelæsningsrækken belyser denne forandringsproces med udgangspunkt i en række toneangivende slag fra Napoleonskrigene, herunder slaget ved Austerlitz, slaget ved Trafalgar, Napoleons invasion af Rusland i 1812 og slaget ved Waterloo. Bliv klogere på bl.a. Napoleons og Wellingtons feltherrekunst, de økonomiske og politiske reformer i Preussen, Østrig og Rusland samt magtspeilet i Europa i perioden 1803-1815.

Kierkegaard: liv og værker

Holdnummer: 1813-071
Dato: 3/2, 1 lørdag
Tid: 10.15-16.00
Pris: 360 kr., studerende 210 kr.
Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15
Underviser: Tonny Aagaard Olesen, ph.d. i Kierkegaards skrifter, Københavns Universitet

Kierkegaards forfatterskab er verdenslitteratur. De mange klassiske hovedværker såsom 'Enten – Eller', 'Gjentagelsen', 'Frygt og Bæven', 'Begrebet Angest', 'Philosophiske Smuler', 'Stadier paa Livets Vej', 'Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift', 'Kjerlighedens Gjerninger' og 'Sygdommen til Døden' bliver læst over hele verden med stadig stor og fornyet interesse. Det er værker, som alle elsker at citere, omend de nok for de fleste forekommer uforståelige. Hvad handler Kierkegaards værker om? Hvad var Kierkegaards egen opfattelse af forfatterskabet? Dagen giver en levende og kompetent indføring i Kierkegaards liv og værk.

”Teknologi er et grundvilkår for det at være menneske. Derfor er det vigtigt at kunne reflektere over, hvad teknologien gør ved os, og her kan teknologihistorien – fra pyramiderne til nanoteknologi – være med til at gøre os klogere og mere nysgerrige på forholdet mellem mennesker, teknologi og miljø.”

Kristian Hvidtfelt Nielsen

Lektor i videnskabsstudier, Aarhus Universitet

Få overblik over litteratur- og kunsthistorie,
eller zoom ind på de kreative hjerner bag.
Oplev mesterværker, som indeholder universelle bud-
skaber, der berører læsere og beskuerne
på tværs af tid og sted.

Highlights i otte europæiske landes kunsthistorie

Holdnummer: 1723-238

Dato: 6/9, 8 onsdage. Ingen undervisning 18/10

Tid: 17.15-19.00

Pris: 860 kr., studerende 460 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Anne Lie Stokbro, mag.art. i kunsthistorie

De kunstneriske strømninger og udtryk har op gennem kunsthistorien haft en bemærkelsesværdig evne til at sprede sig ud over det europæiske kontinent. Særligt italienske og franske påvirkninger har siden middelalderen haft stor indflydelse, og man kunne nemt få det indtryk, at de øvrige lande blot følger med. Det er naturligvis ikke hele sandheden, og særligt årene fra ca. 1800 til 1940 var rige på 'lokale' versioner af og bud på fortolkninger af de gennemgående strømninger. I forelæsningsrækken skal vi derfor se otte europæiske landes særlige bidrag til kunsthistorien. Nedslagene er lagt lige dér, hvor der i de enkelte lande er skabt noget nyt og anderledes i samklang med og i kontrast til det, der generelt sker på den europæiske kunsts scene i perioden. Tag med rundt i Europa i selskab med bl.a. Friedrich, Turner, Monet, Renoir, Klimt, Picasso, Matisse, Miró og Dali.

06/09: Sind og drøm. Romantikere og Nazarenere i Tyskland, ca. 1800-1830

13/09: Realisme og idealisme i England ca. 1820-60

20/09: Friluft og farve. Fransk impressionisme ca. 1870-90

27/09: Wiener Secessionen. Østrigsk symbolisme og Jugend omkring 1900

04/10: Flade og form. International modernisme i Frankrig 1905-30

11/10: Fart og tempo. Italiensk futurisme og russisk rayonnisme ca. 1910-17

25/10: Absurditet og dekadence. Tysk dadaisme og Weimar-kunst ca. 1915-33

01/11: Tegn og underlige gerninger. Spansk surrealisme ca. 1920-1939

Litteratursalon – de 'nye' danske slægtsromaner

Holdnummer: 1723-234

Dato: 19/9, 2 tirsdage

Tid: 19.00-20.30

Pris: 260 kr., studerende 160 kr.

Sted: Biblioteket i Herning, Østergade 8

Underviser: Anne Juul Andersen, cand.mag., litteraturformidler

Vær med, når vi ser nærmere på nogle af de 'nye' danske slægtsromaner udgivet i 2016 og '17. Sammen med litteraturformidler Anne Juul Andersen kaster vi et analytisk blik på udvalgte danske forfatterskaber og værker og på slægtsromanen som en aktuel litterær tendens i den danske litteratur. Arrangeret i samarbejde med Herning Bibliotekerne.

19/09: Merete Pryds Helle 'Folkets skønhed' og Katrine Marie

Guldager 'En uskyldig familie'

24/10: Ida Jessen 'En ny tid' & 'Doktor

Bagges anagrammer' og Maria

Helleberg 'Kvinderne fra Thy'

Det' dansk

Holdnummer: 1723-237

Dato: 26/10, 6 torsdage

Tid: 17.15-19.00

Pris: 660 kr., studerende 360 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Tag med på en rejse gennem det danske kulturlandskab og kunstarterne fra det moderne gennembrud og op gennem det 20. århundrede. Forelæsningsrækken er en lystvandring gennem de vigtigste strømninger og de lyseste hoveder og deres værker inden for dansk litteratur, kunst, arkitektur, design, film og musik – discipliner, der på mange måder er nært beslægtede og befrugter hinanden på trods af indbyrdes forskelle. Hvad er historien bag de værker, der har provokeret, flyttet grænser og ført til nybrud, og som sidenhen er kommet til at stå som symboler på en ny tid? Og er de i det hele taget særligt 'danske' eller snarere udtryk for en international strømning? Forelæserne retter hver især blikket mod de vigtigste milepæle inden for deres felt, og det tidsmæssige fokus inden for perioden varierer derfor fra forelæsning til forelæsning. Få seks fageksperter bud på, hvad der er værd at lægge mærke til – og hvad der får deres kulturelskende hjerter til at banke ekstra hurtigt – eller gå helt i stå.

26/10: Litteratur. Dan Ringgaard, professor i nordisk litteratur, Aarhus Universitet

02/11: Kunst. Teresa Østergaard Pedersen, ph.d.-stipendiat i kunsthistorie, Aarhus Universitet

09/11: Arkitektur. Kasper Lægning, arkitekt MAA og mag.art. i kunsthistorie

16/11: Design. Thomas Dickson, forfatter, arkitekt og industriel designer

23/11: Film og tv-serier. Jakob Isak Nielsen, lektor i film- og medievidenskab, Aarhus Universitet

30/11: Musik. Leif V.S. Balthzersen, mag.art. i musikvidenskab

Onsdage og
torsdage med
forelæsninger på
Folkeuniversitetet

Tre af Shakespeares bedste

Holdnummer: 1723-163

Dato: 11/11, 1 lørdag

Tid: 10.00-16.00

Pris: 360 kr., studerende 210 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Niels Brunse, oversætter af Shakespeare til dansk

Interesserer du dig for Shakespeare, men mangler en introduktion til hans fantastiske teaterstykker? Så er denne lørdag helt sikkert noget for dig. I løbet af dagen vil Shakespeare-oversætteren Niels Brunse fortælle om skuespillene 'Kong Lear', 'En skærsommernatsdrøm' og 'Hamlet'. Alle tre stykker har store psykologiske dybder og sproglige udfordringer, som vil blive endevendt og diskuteret, ligesom der vil blive kastet lys over de forskellige måder, stykkerne har været spillet på til forskellige tider. Bliv klogere på en af den vestlige litteraturhistories største sprogkvalibrister gennem tiden.

10.00: Introduktion

10.20: 'Kong Lear'

12.00: Frokostpause

12.30: 'En skærsommernatsdrøm'

14.20: 'Hamlet'

Verdenslitteraturen uden for Europa

Holdnummer: 1813-092

Dato: 25/1, 6 torsdage

Tid: 17.15-19.00

Pris: 660 kr., studerende 360 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Mange danskere har et godt kendskab til både den danske og europæiske litteraturhistorie. Men hvor meget ved vi egentlig om litteraturen uden for Europas grænser? I denne forelæsningsrække kommer du med på en jordomrejse i litteraturens historie. Vi dykker ned i nogle af verdens lande og kontinenters litterære traditioner og undersøger, hvorfor litteraturen i dag ser ud, som den gør, på disse kanter. Vi skal se nærmere på områdernes betingelser for litterært liv og hvilke genrer og hovedværker, der læses uden for Europas grænser. Desuden kaster vi et blik på de tendenser, som har præget områderne de seneste 10-20 år.

25/01: Sydamerika. Karen-Margrethe Lindskov Simonsen, lektor i litteraturhistorie, Aarhus Universitet

01/02: Mellemøsten. Claus Valling Pedersen, lektor i iransk, Københavns Universitet

08/02: Mellemamerika. Rigmor Kappel Schmidt, forfatter, oversætter og cand.mag. i spansk

15/02: Rusland. Tine Roesen, lektor i russisk, Københavns Universitet

22/02: Afrika. Svend Erik Larsen, professor emeritus i litteraturhistorie, Aarhus Universitet

01/03: Kina. Anne Wedell-Wedellsborg, professor emeritus i kinastudier, Aarhus Universitet

Knæk kunstens kode

Holdnummer: 1813-069

Dato: 3/2, 1 lørdag

Tid: 11.00-15.00

Pris: 260 kr., studerende 160 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Inger Houbak, cand.phil. i kunsthistorie

Kunst kan opleves, men hvordan? Hvordan sætter vi ord på vores indtryk? Er kunsten åben for enhver fortolkning? Eller har kunsten en morale, funktion eller et budskab? Vi undersøger, hvad kunsten vil. Omdrejningspunktet er de forskellige kunsthistoriske perioder og kunstneres udtryksformer og stilarter. Vi blander gamle værker med nye og undersøger farve, former, materialer og ser nærmere på de tankestrømninger, der har været med til at skabe hver periodes opfattelse af egen samtid og verden i øvrigt. Vi kommer bl.a. forbi værker af Hieronymus Bosch, Pieter Bruegel den ældre, Kandinsky, Dali, Louise Bourgeois, Gerhard Richter, Richard Mortensen og Katrine Ærtebjerg. Kom og få værktøjer til at åbne kunstens fantastiske univers.

Det kunsthistoriske overblik – på ét semester

Holdnummer: 1813-024

Dato: 28/2, 7 onsdage. Ingen undervisning 28/3 og 4/4

Tid: 17.15-19.00

Pris: 760 kr., studerende 410 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Underviser: Anne Lie Stokbro, mag.art. i kunsthistorie

Få overblik over vestlig kunsthistorie fra den romanske kirkekunst i 1200-tallet til samtidskunsten. Fokus lægges på de store, internationale linjer, men der bliver også nedslag i dansk kunsthistorie. Det bliver en hæsblesende og spændende rejse gennem de forskellige stilperioder, hvor vi bl.a. møder 1500-tallets italienske renaissancekunstnere Michelangelo og da Vinci, og vi skal opleve barokkens storslåede fyrsteportrætter. Senere gør vi stop ved det sene 1800-tals realister, naturalister og impressionister, der kredser om naturen og menneskets tilværelse i deres værker. Med kunstnere som Courbet, Manet, Monet og herhjemme Krøyer, Ancher og Ring får vi et indblik i verden, som den tog sig ud, da den begyndte at blive moderne. Det sjælelige gennembrud vendte fra 1880'erne fokus indad, og symbolister og ekspressionister som Gauguin, van Gogh og Munch søgte at sætte form på de indre rørelser. Abstraktionen og udviklingen af den nonfigurative kunst tager fart med Picassos kubisme, Matisss fauvisme, Kandinskys ekspressionisme, Duchamps dadaisme og Dalis surrealisme. Tiden efter Anden Verdenskrig giver nye bud på fortolkningen af både ydre og indre verdener og med retninger som abstrakt ekspressionisme, konkretisme, popkunst, minimalisme og konceptkunst. Undervejs møder vi kunstnere som Pollock og Warhol og herhjemme bl.a. Asger Jorn og Per Kirkeby. Samtidskunsten er bl.a. Eliasson, Hirst og Ai Weiwei og en række andre superstjerner.

28/02: Romansk og gotik kunst, renæssance og barok ca. 1200-1700

07/03: Rokoko, klassicisme, romantik ca. 1700-1820

14/03: Realisme, naturalisme, impressionisme ca. 1820-1890

21/03: Symbolisme, ekspressionisme, Jugend og art nouveau

11/04: Modernisme til 1945

18/04: Modernisme efter 1945

25/04: Samtidskunst

Skagensmalerne

– kunst, konservering og kærlighed

Holdnummer: 1813-023

Dato: 17/3, 1 lørdag

Tid: 10.00-16.00

Pris: 360 kr., studerende 210 kr.

Sted: AU Herning, lokale oplyses på stedet, Birk Centerpark 15

Undervisere: Dorte Aggerholm, kunstkonservator, Skagens Kunstmuseers Konserveringsværksted og Tine Schmidt Haislund, museumsinspektør, Skagens Kunstmuseum

Man kan se dem for sit indre øje: Anchers maleri 'Den druknede' med den døde fisker liggende på bordet med kone, børn og fiskere stående omkring sig. Og Krøyers 'Sommeraften på Skagen Sønderstrand', hvor Anna Ancher og Marie Krøyer går tur sammen langs stranden. Men hvad er det særlige ved skagensmalernes kunst, der har gjort den så kendte og elskede? Fælles for skagensmalerne var, at de inspireret af naturalismen og friluftsmaleriet søgte nye steder og motiver, og i løbet af 1870'erne blev Skagen forvandlet til en kunstnerkoloni, hvor der var plads til både arbejde og fest. Kunstnernes foretrukne motiver var fiskernes arbejde på stranden, de små fiskerhjem, naturen og det sociale liv blandt kunstnerne, og skagensmalerne opnåede allerede i deres samtid verdensberømmelse på store udstillinger i udlandet. Efter genåbningen af Skagens Museum med ny tilbygning og fusioneringen i 2014 med Drachmanns Hus og Anchers Hus, vil museumsinspektør Tine Schmidt Haislund og kunstkonservator Dorte Aggerholm fortælle om skagensmalernes liv og værker samt bevaringen af den kunst, som vi i dag opfatter som en helt central del af den danske kulturarv.

Tag med bussen til *BogForum i København*

Tag med på endagstur til BogForum, og få rygsækken fyldt op med viden, litteratur, tips til de bedste arrangementer og bøger, du ikke vidste, du ville elske. Du skal bare sætte dig til rette i bussen – så sørger vi for kaffe og kvalitetsunderholdning på turen mod Bella Center.

Imens vi krydser de danske øer og bæltter og nyder morgenkaffen, vil en dygtig forsker, holde korte speedforelæsninger i bussen om netop deres forskningsområde. Du kan møde Folkeuniversitetet og Aarhus Universitetsforlag på BogForum, stand C2-003, hvor vi præsenterer et væld af arrangementer om den nyeste faglitteratur fra forskere fra Aarhus Universitet. Det er også her, du får udleveret to Tænkepauser efter eget valg. På hjemturen kan du tage dig en kop kaffe og læse i dine gode bogkøb fra messen. Velkommen på rejseholdet! Og få en billet til BogForum i gave.

Se det samlede program på www.fuau.dk

Lørdag den 11/11

Holdnummer: 1723-448

Pris: 680 kr. inkl. bus, billet til BogForum og to Tænkepause-bøger (Værdi bus med forelæsning, entre og bøger 855 kr.)

05:00: Afg. Herning, Godsbanevej (stoppested for Togbusser, Rødbillet m.m.)

06:20: Afg. Aarhus, Thomas Jensens Allé (ved p-pladsen foran Radisson)

09:50: Ank. BogForum, Bella Center

17:00: Afg. BogForum, Bella Center

20:30: Ank. Aarhus

21:50: Ank. Herning

Vi har et stort *behov for refleksion*

Af Jonna Toft, journalist

Læs hele interviewet på Folkeuniversitetets hjemmeside www.fuau.dk.

Hvordan skal vi leve vores liv? Filosof Jørgen Husted's forelæsninger om etik og 'Det gode liv' har været præsenteret i 30 år på Folkeuniversitetet. I vores moderne verden med masser af information og stor frihed for den enkelte møder de store spørgsmål fortsat en intens interesse.

Der er bøger overalt på filosof Jørgen Husted's kontor i Nobelparken i Aarhus. De dækker skrivebordet, reolen, lænestolen, ja endda lidt af gulvet. Man kan få den tanke, at her har fakta og videnskabfået overtaget - men det er faktisk helt forkert.

For det er værdier og store, fællesmenneskelige spørgsmål, der optager Jørgen Husted. Og fakta har ikke noget med værdier at gøre, påpeger han og kigger hen over brillerne:

"Man kan ikke sige noget om menneskelige værdier ud fra kendsgerninger og fakta. Her kan videnskaben godt stikke piben ind. Hvordan skal vi leve vores liv? Hvad er et godt liv? Videnskaben kan ikke give svar. Her har vi kun samtalen. Vi må i dialog med andre om, hvad 'Det gode liv' egentlig er for os. Denne dialog har stået på i filosofien i 2500 år. Stik lige den," smiler han.

Jørgen Husted er lektor i filosofi på Aarhus Universitet og har udgivet 10 bøger, bl.a. en række bøger om etik inden for sygepleje og socialt arbejde. Hans forelæsningsrækker på Folkeuniversitetet om 'Ethiske teorier' og 'Det gode liv' har kørt i årevis, og de bliver stadig hurtigt udsolgt.

"Vi mennesker har et stort behov for refleksion. Vi ved jo, at vi skal dø en dag - til forskel fra andre levende væsner. Sokrates startede samtalen - og filosofien - da han sagde til sin elev Platon: Skal vi samtale over et ikke uvæsentligt emne? Hvordan skal vi leve vores liv?" fortæller han.

"Alle har adgang til den filosofiske diskussion. Den eneste billet, der kræves, er, at du vil lytte, prøve at forstå, og at du kan begrunde, hvad du siger."

”Du kan sagtens have et godt liv uden at leve dit liv godt. Tænk på en mafiaboss. Han oplever nydelse, men lever han sit liv godt? Nej.”

Jørgen Husted

Lektor i filosofi, Aarhus Universitet

Hør Jørgen Husted
forelæsning om
det gode liv
den 11. november.
Se side 22.

HEARTS & MINDS

Vidensfestival om mad 22/9 - 24/9

Vær med, når Hearts & Minds festivalen i september for tredje gang sætter fokus på det gode liv. Årets tema er mad, og på de følgende sider bringer vi smagsprøver fra festivalprogrammet. Det fulde program udsendes i august, men vi åbner løbende for tilmelding, så hold øje med festivalens hjemmeside www.hearts-minds.dk.

NORDEA
FONDEN

Vi støtter gode liv

Septembers festival *i Herning*

Kaptajn Jespersens stavgymnastik

Dato: 14/9, torsdag

Tid: 17.00-18.30

Pris: Gratis, men tilmelding nødvendig! Spisning kan tilkøbes for 100 kr. i forbindelse med tilmeldingen

Sted: Højskolen Skærgården, Skærgårdvej 23, Herning

Hvad har Niels Bohr, A.P. Møller og Storm P. til fælles? De var alle elever hos den navnkundige Kaptajn Jespersen, der, udover at undervise i stavgymnastik i mere end 25 år, formidlede sin morgengymnastik til danskerne igennem radioen. Margrethe Neergaard, kaptajnens barnebarn, er uddannet sygeplejerske og efterlever mange af sin berømte bedstefars gode råd og underviser stadig i stavgymnastik. Nu kommer hun til Herningegnen, hvor Højskolen Skærgården lægger plæne til en omgang stavgymnastik. Bliv klogere på Kaptajn Jespersens opfattelse af kost og sundhed, og prøv selv principperne bag stavgymnastikken. Efter strabadserne er du velkommen til at blive og nyde et måltid mad på højskolen.

Suppe, sang og is

Dato: 21/9, torsdag

Tid: 18.00-21.00

Pris: 200 kr. inkl. tre-retters menu

Sted: Højskolen Skærgården, Skærgårdvej 23, Herning

Samarbejdspartnere: Sangens Hus og Højskolen Skærgården

Lejlighedssangene er et unikt træk ved den danske sangtradition og findes ikke nogen steder i resten af verden. Traditionen stammer helt tilbage fra senmiddelalderen, hvor man både hos adelen og kongehuset sang hjemmeskrevne sange baseret på kendte melodier. Højskolen Skærgården inviterer til en middag, hvor journalist Lotte Printz mellem retterne serverer lejlighedssangens baggrund og betydning i små appetitlige portioner. Du får selvfølgelig også lov til at synge med! Sangprogrammet er tilrettelagt i samarbejde med Sangens Hus, og musikken leveres af en rutineret suppe-steg-og-is-musiker.

Smag på musikken

Dato: 22/9, fredag

Tid: 17.00-18.30

Pris: 200 kr. inkl. små smagsprøver

Sted: Aroma på Biblioteket, Østergade 8, Herning

Samarbejdspartnere: Ensemble MidtVest og Aroma

Velkommen til en appetitlig fyraftenskoncert. Syv musikere, otte musiksatser, to kokke og kulturformidler Katharina Thordis Raagaard står bag en usædvanlig koncert, hvor du bogstavelig talt kan smage musikken. Ensemble MidtVest spiller otte satser, og undervejs serveres små appetizere, særligt komponeret af Aromas dygtige kokke, så de understøtter og forstærker stemninger i de musikstykker, der bliver spillet. Lyt og smag på det romantiske og sødmefulde, på det lette og luftige, men også det charmerende, overraskende, vilde og kraftfulde.

Cravings! Nydelse og afhængighed

Dato: 24/9, søndag

Tid: 14.30-16.15

Pris: 120 kr., studerende 60 kr

Sted: Biblioteket i Herning, Østergade 8, Herning

Samarbejdspartner: Herning Bibliotekerne

De fleste mennesker kender følelsen af at have ekstrem stærk trang til en bestemt madvare – måske er trangen endda så stærk, at den føles ukontrollerbar: "Jeg kan ikke lade være!" Nogle mennesker oplever det som om, de ligefrem er blevet afhængige af fx sukker. Lektor og cand. scient. i human ernæring Marianne Zangenberg Lynggaard og psykolog og ph.d. Anette Schnieber fortæller om den ernæringsmæssige og psykologiske forskning, der beskæftiger sig med nydelse, over-spisning og afhængighed af madvarer. Kan man reelt være afhængig af en madvare, og hvilke strategier kan man anvende, hvis man har svært ved at holde sig fra noget helt bestemt og ekstra lækkert?

Forskershow *Alt hvad du bør opleve om mad*

Aarhus: 15/9 kl. 20.00-21.30, og 16/9 kl. 16.00-17.30 på Bora Bora

Holstebro: 27/9 kl. 19.00-20.00 på Medietanken

Pris: 150 kr., studerende 100 kr. inkl. temamagasin om mad

Vi sætter blus under følelserne og tænkningen i kog, når festivalens forskershow zoomer ind på én af livets absolutte nødvendigheder: at spise mad. En flok forskere med forskellige fagligheder har ladet sig træne i teaterets kunst og giver os en oplevelse, der hylder madglæden. Dagens ret: Åndelig føde. Se turnéplan på www.hearts-minds.dk

Tilmeld dig på
www.hearts-minds.dk

HOW CAN WE FEED THE WORLD?

Åbningsevent i Aarhus fredag 22/9

Få udfordret både hjerne og smagsløg, når Hearts & Minds-festivalen skydes i gang med en storstilet åbning på Godsbanen, som for en aften omdannes til et tankelaboratorium, hvor vi kaster et konstruktivt og kærligt blik på vores klode.

Hvad skal vi egentlig leve af og putte i munden i fremtiden? Hvad giver mening og plads til alle, når vi skal producere mere til flere? Skal landbrug udvikles lokalt, er kødfrie dage vejen frem, eller giver den nyeste forskning om genmodificerede organismer os svar på fremtidens udfordringer? Og ville du overhovedet nyde en insekt-shake eller sætte tænderne i kød lavet af alger? Sæt dig med til bords, når vi i fællesskab smager på fremtidens menu, håb og løsninger.

Se aftenens spændende program på modsatte side.

How Can We Feed The World?

Dato: 22/9, fredag

Tid: 17.30-23.30 (aftenprogram)

Pris: 200 kr., studerende 150 kr. inkl. to retters menu, én drikkevarer, kaffe og te

Sted: Godsbanen, Skovgaardsgade 3, Aarhus

Samarbejdspartnere: Aarhus 2017, Region Midtjylland, More Creative, Spiselaugget, Statens Kunstfond og SPOT Festival

Kl. 15.00-18.00 (gratis)

Smag på fremtiden. En række producenter står klar i boder til at introducere dig for morgendagens produkter. Mød bl.a. Too Good To Go, ENORM, Social Foodies, Den bæredygtige bønne, BKI Foods og Eat a Plate.

Kl. 17.30-23.30 (entré 200 kr.)

Sæt dig til bords i Godsbanens Rå Hal, hvor Spiselauggets kokke serverer en fremtidsmenu, og forskerne byder på koncentrerede smagsprøver på aftenens program. Middagen krydres med klimalitteratur og sang. Når maven er mæt, forkæler vi hjernen, og hele Godsbanen fyldes med forskere, skuespillere, forfattere og fagpersoner, som vil gøre dig klogere på, hvordan vi skal kunne brødføde verdens voksende befolkning i fremtiden. Du sammensætter selv dit program, hvor du kan vælge mellem diskussioner om kød, talks om insekter, teater, quiz, musik, poetry slam og meget mere.

Bemærk! Der er begrænset kapacitet på de forskellige scener, og pladser fordeles efter 'først til mølle'-princippet. Er der fyldt det ene sted, venter flere oplevelser lige rundt om hjørnet. Der er ikke varme på i Den Rå Hal under middagen.

Dem kan du opleve

Per Pinstrup-Andersen (professor ved Cornell University og Københavns Universitets Biovidenskabelige Fakultet)

Andreas de Neergaard (professor MSO ved Institut for Plante- og Jordvidenskab, Københavns Universitet)

Jørgen Eivind Olesen (professor og sektionsleder ved Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet)

Mickey Gjerris (cand.theol., lektor i bioetik, Københavns Universitet)

Hans Joachim Offenberger (seniorforsker i plante- og insektøkologi, Aarhus Universitet)

Annette Bruhn (seniorforsker, Institut for Bioscience, Aarhus Universitet)

Jesper Malling Schmidt (videnskabelig assistent ved Institut for Fødevarer, Aarhus Universitet)

Thomas Dyrmann Winkel (ph.d.-studerende, InDiMedia, Aalborg Universitet)

Lasse Hinrichsen (stifter af ENORM)

Julie Søgaard (cand.scient. og freelancejournalist)

Line Friis Frederiksen (cand.scient. i biologi, videnskabsjournalist og forfatter)

Det kan du opleve

Kidmo Laran (multikulturelt band)

Theis Ørntoft (forfatter)

Lasse Nyholm Jensen (danmarksmester i poetry slam)

HUMAN NATURE (forestilling på Teater Katapult)

– og meget mere

Se programmet på www.hearts-minds.dk

Mental Health Conference

Date: 22/9, - 25/9, Friday to Monday

Prices: Full conference: 2.800 kr., students 1.900 kr. Friday or Monday workshop: 1.000 kr., students 800 kr. Saturday-Sunday main conference: 1.600 kr., students 1.200 kr. Prices include lunch and coffee

Place: The Aula, Aarhus University, Nordre Ringgade 4, Aarhus

Partner: Danish Center for Mindfulness, Institute of Clinical Medicine, Aarhus University

World leading experts on evidence-based programs for better mental health in individuals, organizations and society facilitate four days of learning, practice and discussion.

Do we need to change our mindset on how we think about mental health? Is mental health, like physical health, calling for enhanced common responsibility and societal investment? Could we implement evidence-based programs for better mental health, alongside programs for physical health, much earlier in life? This conference is designed to bring together people who have a desire to rethink the choices we are currently making as a society to create "the good life". We invite politicians, scientists, business leaders, educators and artists to participate in the discussion on the growing challenges of poor mental health, hindering individual and societal growth and well-being.

Programme

22/9, Friday

Workshop – Cultivating Mindfulness through practice, lectures and inquiry

23/9, Saturday – 24/9, Sunday

Main conference, see full programme online

25/9, Monday

Workshop – Cultivating Compassion through practice, lectures and discussions

Keynote Speakers

Saki Santorelli (USA), EdD, MA, professor, director of the internationally acclaimed Stress Reduction Clinic and the Center for Mindfulness in Medicine, Health Care, and Society at the University of Massachusetts Medical School.

Leah Weiss (USA), PhD, researcher, trainer, consultant and author. Specializes in the optimization of mindfulness at Stanford Graduate School of Business and Stanford's Compassion Cultivation Program, founded by Dalai Lama.

Chris Ruane (UK), International Parliamentary Liaison Officer and former member of the British Parliament. He has helped to establish mindfulness groups in the British and Dutch Parliaments, Welsh Assembly and is currently advising advocates in the political systems of over 25 countries.

Mette Miriam Böll (DK), biologist, PhD in organizational ethology, specializing in the evolution of complex social systems, play behavior and philosophy of nature.

*Mød skuespiller Bjarne Henriksen
som Luther til Historisk Talkshow*

R · Я

PLAGES DU AF DEPRESSION,
FORTVIVLELSE ELLER EN DÅRLIG
SAMVITTIGHED, SÅ SKAL DU SPISE,
DRIKKE OG VÆRE SAMMEN MED
VENNER. HJÆLPER DET DIG AT
TÆNKE PÅ PIGER, SÅ GØR DET.

MARTIN LUTHER. Citeret fra Jacob Ørsted: Godbidder – citater fra Martin Luthers frimodige
tale omkring middagsbordet, Forlaget Eksistensen 2016.

Å\ARHUS-2017
EUROPÆISK
KULTURHOVEDSTAD
LET'S
RETHINK

RETHINK REFORMATION

Rethink Reformation er et samarbejde mellem Aarhus Universitet, Aarhus Domkirke og Folkeuniversitetet i Aarhus. Sammen markerer vi 500-året for Luthers teser med vidensarrangementer, gudstjeneste, konference og meget andet.

LØRDAG 28/10 KL. 10.00-16.30 VIDENSMÅLTIDER I AARHUS DOMKIRKE

Mad, samtale og nye teser for fremtiden. Midt i Aarhus Domkirkes smukke kirkerum får du sat tænkningen i gang med måltider et sted, du sikkert ikke plejer at spise.

10.00-12.00 VIDENSBRUNCH: GUD, ORDET OG ÅNDEN

'Treenighed' er et af de mest centrale begreber i kristendommen – men hvad betyder det egentlig i dag? Over morgenmaden overvejer biskop i Aarhus Domkirke, Henrik Wigh-Poulsen, hvorfor den kristne Gud aldrig må være for langt væk og samtidig aldrig er til at hive et svar ud af. Filosof Thomas Schwarz Wentzer indvender, at det måske slet ikke er gudens job at svare – men en menneskelig fordring til os som ansvarlige væsner. Valgmenighedspræst Niels Grønkjær slår et slag for den ånd, der gør os til mere end sammenstødende kroppe.

13.00-14.30 LUTHER LAGKAGE: LØGSTRUP OG LUTHER

I en lille by i Udkantstyskland reformerede Martin Luther 1500-tallets teologi og etik. 450 år senere gentog en ydmyg universitetsprofessor fra Hyldested Bakker øvelsen og gentænkte Luthers etik – med hjælp fra både Grundtvig og et opgør med Kierkegaard. Over kaffe og lagkage ser vi nærmere på de tanker, der kom ud af både Luthers og Aarhus-filosoffen K.E. Løgstrups oprør og opgør. Og debatterer, om Løgstrup i virkeligheden kan kaldes Danmarks Luther. Mød teologerne Ole Jensen og Svend Andersen i samtale med litteraten Hans Hauge.

15.30-17.00 VIDENSVIN OG SAMTALESNACKS: RUM OG RAMMER

Hvad vil det sige at 'have hjemme' et sted? Skal vi takke Luther for folkeskolen? Og hvilke rum skal vi skabe til hinanden i fremtiden? Hjem, skole og byrum sætter nogle af de vigtigste rammer, hvori vi lever vores liv. Men hvordan gør de det? Gør de det godt nok? Og hvad gør det ved os, når rammerne ændrer sig? Mød antropolog Susanne Højlund, der sætter spot på hjemmet og professor i pædagogik Ove Korsgaard, der sætter skolen på skemaet, samt arkitekt Kim Holst Jensen, der udvikler byplanlægningen. Undervejs serveres lidt tapas og et glas vin.

PRIS: 110 kr. pr. måltid. Tilmeld dig på reformation.fuaau.dk

SØNDAG 29/10 KL. 10.00 JUBILÆUMSGUDSTJENESTE I AARHUS DOMKIRKE

Reformationsjubilæet markeres med en helt unik gudstjeneste i Aarhus Domkirke. Med udgangspunkt i Luthers opgør genfortolkes arven i nutiden. Gudstjenesten begynder på latin med senmiddelalderlig formesse. Reformationens forandringer bliver dermed tydelige, når ordet og sangen gradvist slår over i modersmålet og gudstjenesten bliver tilgængelig for alle. Undervejs bliver det historiske bånd mellem Aarhus Katedralskole og Aarhus Domkirke markeret med et stort fælleskor. Der vil også være premiere på 95 nye teser for fremtiden og en helt ny salme. Prædikant er biskop Henrik Wigh-Poulsen.

PRIS: Gratis. Bare mød op!

TORSdag 14/12 KL. 17.15-19.00 REFORMATIONEN OG SPROGET, AU HERNING

Hvorfor taler vi dansk i dagens Danmark, og ikke f.eks. latin eller plattysk? Og selv når vi gør, taler vi så samme sprog? Vær med når dr.phil. i nordisk sprog, Marita Akhøj Nielsen, og forskningschef i sprog, Michael Ejstrup, stiller skarpt på, hvad sprog er for noget, og hvordan Reformationen påvirkede det – og giver det korrekte sprog det glatte lagen.

Omkring år 1500 kunne stort set alle danskere forstå plattysk, og i et par århundreder var dansk udsat for en massiv plattysk påvirkning. Man kunne med god grund vente, at dansk ville forsvinde helt til fordel for det tyske, men sådan gik det ikke. Til denne helaftensforelæsning giver Marita Akhøj Nielsen den finurlige og komplicerede forklaring på hvorfor – fortalt kort og let. Herefter tager Michael Ejstrup over og ser nærmere på, om det vi kalder dansk i dag, så alligevel er det samme sprog over hele landet – en humoristisk, men kritisk gennemgang af, hvordan vi bruger sproget til at tugte hinanden.

PRIS: 160 kr. Studerende 110 kr. inkl. kaffe og kage.
Tilmeld dig på reformation.fuaau.dk

**SE HELE PROGRAMMET
OG TILMELD DIG PÅ
WWW.REFORMATION.FUAU.DK**

VIDENSFESTIVAL

31/10 i Aarhus

Tirsdag den 31. oktober indtager vi Bispetorv og omdanner Aarhus Domkirke, Aarhus Teater og Aarhus Katedralskole til et Reformationslaboratorium med musik, teaterforestillinger, talks og meget mere.

FÆLLES MORGENSANG PÅ BISPETORV

9.15-10.00. Vær med, når domkantor Carsten Seyer-Hansen sammen med Sangkraft Aarhus inviterer til morgensang på Bispetorv. Start jubilæumsdagen ud med at få strakt kroppen fra top til tå med en Reformationsfortælling i fælles sang og musik.

PRIS: Gratis. Bare mød op!

TESE TALKS

Hvis du kunne ændre én ting i verden, hvad skulle det så være? Bliv inspireret af Luther og gentenk din verden anno 2017. Vi har inviteret en række forskere, kulturpersoner og politikere til at formulere nye teser for nogle af de vigtigste områder i vores samfund, selvforhold og hverdagsliv.

14.30-15.15 MEDIER, Aarhus Domkirke. Når danskerne spørges, hvilke faggrupper der er mest troværdige, ligger journalister i bund mellem ejendomsmæglere og bilforhandlere. Samtidig kæmper de danske dagblade med faldende oplag, mens flere og flere får deres nyheder gratis via internet og sociale medier. Er det et problem for andre end medierne selv? Vi spørger Ulrik Haagerup, tidligere nyhedsdirektør, DR, Lea Korsgaard, chefredaktør, Zetland, og Flemming Tait Svith, forskningslektor, DMJX.

16.00-16.45 KLIMA OG JORDEN, Aarhus Teater, Scala. Kunne vi mon rejse til en anden planet og starte forfra, når Jordens ressourcer er opbrugt? Idéen luftes jævnlige. Men tanken er både naiv, frastødende og aldeles unødvendig, mener professor i geologi Minik Rosing. Kortsigtede og egoistiske beslutninger er der ikke råd til i klimaregnskabet. Vi skal fokusere på bæredygtige løsninger og vedvarende energi – og vi skal have alle ombord. Det mener tidligere klimakommissær Connie Hedegaard. Mød dem begge her.

17.30-18.15: KØN, Aarhus Teater, Scala. Er spørgsmål om køn endeligt afklaret? I England kan du fx vælge mellem 71 køn, når du opretter en Facebook-profil. Måske betyder det, at køn eksisterer i frit flydende kategorier, du kan vælge til efter behag. At vi kan læne os tilbage og nyde frugterne af kønskampen. Eller er der stadig kønsspørgsmål, der er ubesvarede? Ja, hvor står kønskampen i det 21. århundrede? Mød Geeti Amiri, forfatter og debattør, Christian Groes, lektor i interkulturelle studier og Tone Frank Dandanell, ph.d. i filosofi.

PRIS: 50 kr. pr. talk. Tilmeld dig på reformation.fuau.dk

LUTHER ORD OG TONER AUKTIONSHUSET I MEJLGADE

13.00 OG 17.30. Sild, salmer og saftige taler! Sid med til bords, når Ensemble Midtvest improviserer over Luthers salmer og en skuespiller leverer et par af reformatorens berømte og bramfrie bordtaler. Nyd en lækker Reformationsmenu kreeret af Turbinehallens dygtige kokke med inspiration i råvarer fra Luthers tid.

PRIS: 350 kr. inkl. menu. Tilmeld dig på reformation.fuau.dk

THE REFORMATION BEYOND LUTHER AARHUS DOMKIRKE

17.00-18.00. Europe is in crisis. It has probably always been so. Europe was only able to form an organic and peaceful community in the second half of the 20th century, with the creation of the EU. Yet the EU has not resolved a deeper crisis that is cultural in nature. This corresponds to the divide between the Protestant North and the Catholic South. The sources of this conflict must be identified in order to better understand the Reformation. Meet Professor Marcel Hénaff, University of California (San Diego), and senior analyst Lars Vissing, DIIS.

Price: 50 DKR. Register at reformation.fuau.dk

SE HELE PROGRAMMET
OG TILMELD DIG PÅ
WWW.REFORMATION.FUAU.DK

LYS- OG VIDEOINSTALLATION PÅ BISPETORV

16.40-22.30. Oplev en visuel markering af 500-året for Reformationen, der er forankret i et nutidigt, teknologisk formsprog. Lys- og videoinstallationen er skabt af Atelier Hotel Pro Forma. I installationen indgår teser for fremtiden formuleret af forskere, kunstnere og borgere m.m. Åbnin-gen og lukningen af installationen markeres på spektakulær vis kl. 16.40 og kl. 22.10.

PRIS: Gratis. Bare mød op!

HISTORISK TALKSHOW MED LUTHER AARHUS TEATER, STORE SCENE

17.00-19.00 OG 20.00-22.00. 'Her er dit liv, Luther!' Mød Martin Luther, når han er aftenens gæst i et talkshow, der går helt tæt på Reformationens hovedperson. Deadlinevært Niels Krause-Kjær interviewer Luther, der levendegøres af skuespiller Bjarne Henriksen. I første akt sidder reformatoren i den varme stol. Han konfronteres med sine egne udtalelser, handlinger og holdninger. I anden akt lægges Luther tilbage i graven og forskere går på scenen og giver os perspektiv på, hvad vi lige har oplevet. Vi skal møde lektor i religionsvidenskab, Marie Vejrup Nielsen, og lektor i historie Louise Kallestrup, der sætter os ind i, hvordan Luthers tanker kom til Danmark og forandrede vores samfund – fra 1500tallet til i dag.

PRIS: 75 kr. Tilmeld dig på reformation.fuau.dk

FORSKERSHOW – REFORMATIONEN LIVE AARHUS TEATER, SCALA

20.15-22.00. Oplev Reformationen i nye rammer, når viden, kunst, performance og teater går op i en højere enhed. Reformationens tematikker er i festligt fokus, når forskere holder speedforedrag på de skrå brædder. Vi kører forskningen gennem teatrets magiske maskine, og drejer på de dramatiske håndtag. Foredrag mikses med musikalske og sanselige indslag og udgør et sammenhængende show. Oplev blandt andre: teolog og filosof Pia Søltoft, historiker Bertel Nygaard, sprogforsker Marita Akhøj, videnskabshistoriker Kristian Hvidtfeldt, teolog Bo Kristian Holm og politisk filosof Rasmus Ugilt Holten Jensen.

PRIS: 75 kr. Tilmeld dig på reformation.fuau.dk

DE MAN IN EUROPE AARHUS KATEDRALSKOLE, FESTSALEN

20.30-22.00. Assaults on European territory, closing borders and refugees stuffed in trains. The developments that our continent is dealing with, are at the base of De Man in Europe. For this solo-performance the Belgian artist Lucas De Man travelled through Europe, visiting 17 cities in 8 countries and conducting interviews with people that are all working on remodeling the society that they live in. Lucas spoke with historians about some of Europe's great historic visionaries such as Hieronymus Bosch, Erasmus, Thomas More and Luther as well as with contemporary creators: artists, creative minds, and socially creative people in a wide sense. Lucas takes you with him on his journey and through Europe's history. Supported by Europa-Nævnet.

Pris: Free. Register at reformation.fuau.dk

EUROPA
nævnet

KONFERENCE 1.-3. november

Aarhus Universitet afholder en stor videnskabelig konference i umiddelbar forlængelse af den folkelige fejring på Bispetorv. Konferencen præsenterer kreative nyfortolkninger af tre tematikker relevant for Reformationen og dens virkningshistorie. GENTÆNKNING af verdens og eksistensens gave: Hvad vil det sige at være skænket et liv, og hvordan bør en sådan gave modtages? Hvordan står det til med ansvar og frihed i forhold til kloden, til hinanden og til os selv? GENTÆNKNING af den modernitet, som vi stadig lever i skyggerne af: Er der en direkte linje fra protestantismen til den moderne verdens affortryllelse? Har vi endnu mulighed for at tænke værdier og fællesskaber hinsides det økonomiske og instrumentale? Og GENTÆNKNING af Europa: Hvordan findes ressourcer for vores fælles fremtid gennem en kritisk erindring af fortiden og ikke mindst de menneskelige katastrofer, som religiøse spændinger og verdenskrige har udløst?

For yderligere information og tilmelding se www.conferences.au.dk/tr2017

AARHUS UNIVERSITET

REFORMATION 1517-2017

Den 31. oktober 1517 går en vred ung mand op mod kirken i Wittenberg og sømmer et papir fast på kirkedøren. På papiret står 95 teser, der bliver startskuddet til en af de største omvæltninger i Europas og Danmarks historie: Reformationen.

Martin Luther var mange ting; både munk, universitetsprofessor og ægtemand. Men først og fremmest var han en rebel, der satte ord på sin tids behov for forandringer. Til hans tesers 500 års jubilæum stiller Folkeuniversitetet skarpt på, hvad Reformationen egentlig har betydet for vores verden af i dag. Vi inviterer dig med til debat om alt fra stat og kirke til køn, individ, sprog, medier, familie og meget mere. Vi sender artikler, foredrag, musik, teater og samtaler på Danmarksturné og slutter året af med vidensfestivalen 'Rethink Reformation' i området omkring Bispetorv i Aarhus den 31. oktober. Festivalen er et fuldmåneprojekt under Europæisk Kulturhovedstad Aarhus 2017

På de følgende sider bringer vi korte forskningsformidlende artikler om Luther og hans tanker.

Yderligere information finder du på reformation.fuau.dk og facebook.com/reformation

UDEN BOGTRYKKERKUNST INGEN REFORMATION

NU HAR MAN GODE
BØGER OG DÅRLIGE ELEVER.
TIDLIGERE HAVDE MAN
DÅRLIGE BØGER OG
GODE ELEVER

Martin Luther

PÅ LUTHERS TID stod Europa midt i en medierevolution. En revolution ikke ulig den, vi har set med den hurtige spredning af information på internettet og på sociale medier. Allerede før Luther blev erklæret kætter af den katolske kirke, var hans skrifter spredt i over en halv million eksemplarer. Det kunne ikke være sket uden introduktionen af bogtrykkerkunsten i Europa.

Renæssancen gjorde det til et ideal at gå til kilderne og med sin egen fornuft prøve at forstå, hvordan verden hang sammen. Det var ikke nok at læse lærebøger, som andre havde skrevet.

Det ideal kom også til at sætte sit præg på Reformationen. Men hvor renæssancens humanisme i høj grad var for eliten, var Reformationen også folkelig. Det var ikke kun teologerne, der skulle kunne læse og forstå Bibelen. Det skulle alle i princippet. Derfor begyndte man at læse og bruge Bibelen på nye måder. Teologerne læste Bibelen på originalsprogene, men samtidig blev Bibelen oversat til folkesprogene, så de kunne læses af en bredere del af befolkningen. Det betød, at Bibelen – og efterhånden selve det at kunne læse den – fik større betydning.

Prædikener på modersmålet og oversættelser af Bibelen var ikke nyt, men efter Reformationen fik bibellæsning højeste prioritet.

Blandt reformatorerne var der en stor iver efter at udbrede Bibelens ord – men man ville samtidig gerne sikre sig, at den rette protestantiske udlægning vandt frem. Derfor blev bøger, pamfletter og flyveblade på kort tid spredt i hundrede- eller tusindvis af eksemplarer med tidens nye teknologi: bogtrykkerkunsten. Det er ligefrem blevet sagt, at uden bogtryk – ingen Reformation.

Sammen med Præsidiets for Reformationsjubilæet i Danmark markerer Folkeuniversitetet i Aarhus 500-året for Reformationen i 2017. Det sker med en række landsdækkende projekter og artikler, der sætter fokus på Reformationen, og hvad den betyder for os i dag. Projektet er støttet af A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal og har Hendes Majestæt Dronningen som protektor.

Artiklerne om Reformationen er skrevet i samarbejde med lektor i historie, Charlotte Appel, og lektor i systematisk teologi, Bo Kristian Holm, begge fra Aarhus Universitet. Citaterne af Luther er fra hans frimodige taler omkring midtidsbordet i hjemmet i Wittenberg, som de er gengivet i 'God-bidder' af Jacob Ørsted.

NÅDIG FADERFIGUR VASKER SKIDNE BØRNEBLEER

REFORMATIONEN OPPRIORITEREDE familiens, dagliglivets og ægteskabets betydning. Klostrene blev afskaffet, for ifølge Luther praktiseres den rette tro i den jordiske verden og ikke tilbagetrukket bag tykke kloster-mure. Det betød, at et socialt system forsvandt, og familien blev stedet, hvor det enkelte menneske skulle leve efter Guds vilje. Husstanden og familien fik derfor en anderledes og mere central plads i det enkelte menneskes liv efter Reformationen, også økonomisk og socialt.

Set med nutidens øjne rummer Luthers syn på kønsroller og familie en dobbelthed. På den ene side er alle ifølge Luther principielt lige over for Gud. Derfor skulle alle – både mænd, kvinder, børn og fattigfolk – deltage aktivt i gudstjenesten og selv forstå Guds ord i Bibelen. På den anden side lagde Luther vægt på autoritet og lydighed. Han mente, at manden er sat i verden til at føre an, mens kvinden er skabt til at indordne sig. Ligesom den himmelske Fader bestemmer og beskytter, er den jordiske fader familiens overhoved, der beslutter og beskytter. Luthers forestilling om kongens rolle i forhold til folket har samme form. Luthers tanker underbyggede altså forestillingen om et patriarkalsk samfund. Alle befandt sig i

relationer, hvor de enten skulle befale eller adlyde, og faderen havde ret til at tugte hustru og børn. En god luthersk husstand var i de første tre-fire århundreder efter Reformationen afgjort patriarkalsk indrettet.

Men samtidig kunne ingen ifølge Luther tvinges til at indgå i et bestemt ægteskab, for han ønskede en relation med gensidig respekt – ligesom der efter sigende var mellem Luther og hans kone Katharina. Derfor blev skilsmisse en mulighed – om end kun i særlige tilfælde – og Luther fremhævede en faders pligt til omsorg ved blandt andet at skrive, at en husfader gør en kristen gerning, når han vasker børnenes skidne bleer.

AT REGERE ER AT KUNNE
SE IGENNEM FINGRE MED
PETITESER

Martin Luther

EVIGT LIV DAGLIG DØD

NUTIDENS FORHOLD TIL DØDEN er ofte præget af distance og fortrængning. Men på Luthers tid var døden et anderledes synligt og nærværende livsvilkår med alvorlig religiøs betydning. Det var normalt, at mennesker døde i en tidlig alder – mange allerede som børn – så folk levede med en klar bevidsthed om, at de skulle dø. Døden stod dog ikke som en definitiv afslutning på livet, og derfor handlede det ikke om at 'leve her og nu', som mange måske stræber efter i dag. Folk var på Luthers tid overbeviste om, at livet fortsatte efter døden, og på den endelige dommens dag ville man blive stillet til regnskab for sit liv.

Luther afviste middelalderkirkens forestillinger om skærsilden som et sted, hvor de døde skulle opholde sig frem mod Dommedag. Han forstod døden på to måder: På den ene side som fysisk død, og derfor var det vigtigt for Luther at forkynde Guds løfte om opstandelse og evigt liv. For den, der troede på Gud, var der ingen straf efter døden. Derfor gjaldt det om at holde fast i troen. På den anden side forstod Luther kampen mod døden som én, man skulle tage hver dag. Det syndige i mennesket måtte dø hver dag, og hver gang menneskets synd og egoisme blev besejret af Guds dom

SKOLEN I REFORMATIONENS TJENESTE

DEN DANSKE FOLKESKOLE er på mange måder et barn af kirken – og af én af Luthers grundtanker: at alle skal have adgang til Guds ord.

Luther mente ikke, at kirken skulle eje jord og godser, og kongemagten overtog officielt bispegodset og de gamle kirkeskoler ved Reformationens indførelse i Danmark i 1536. Det betød ikke, at kristendom og skole blev adskilt. Tværtimod havde Reformationen stor betydning for datidens forandringer i det danske skolesystem, og paradoksalt nok blev kirkens magt over skolerne faktisk større.

Der blev oprettet én god latinskole i hver by, så drenge kunne blive oplært i luthersk kristendom og latinsk skriftkultur og dermed kvalificere sig til en uddannelse som lærere eller præster inden for den lutherske kirke. Undervisning blev opprioriteret og forældre mindet om, at de skulle opdrage deres børn i den kristne tro. Børnene lærte den rette tro via 'Den Lille Katekismus', der blev brugt som alle børns første læsebog. 'Den Lille Katekismus' er Luthers korte og præcise gennemgang af, hvad man som minimum bør vide som kristen.

Latinskolerne fungerede også som byernes fattigskoler. For da alle skulle have adgang til Guds ord, var det latinskolenes opgave at opdrage alle børn – også de mindrebemidlede – til at blive gode lutheranere. Hørte man ikke efter i skolen og lærte sit fadervor, de ti bud og trosbekendelsen udenad, var man ilde stedt i datidens samfund, for så kunne man ikke komme til alters i kirken. Og kunne man ikke det, kunne man heller ikke blive trolovet eller få arbejde i staten.

I dag foretrækker de fleste at holde skole og religion adskilt, men det er egentlig ikke så længe siden, at folkeskole og kirke var tæt forbundne. Tænk bare på, at statens tilsyn med skolerne lå hos præster og provster frem til 1933, og at læreren blev set som kirkens mand og kaldt for 'deggen'. Bibelhistorie og salmesang fyldte meget på skoleskemaet, og den kristne forkyndelse og opdragelse var del af folkeskolens formålsparagraf helt frem til 1975.

og tilgivelse, døde synderen i mennesket mere og mere. Samtidig var denne død også begyndelsen på et nyt liv for mennesket, for i troen på Kristus havde mennesket ifølge Luther allerede del i det evige liv.

Luthers forståelse af det kristne menneske er således grundlæggende dobbelt: Det er både evigt synder og evigt frelst. Mennesket er synder i kraft af sig selv, men frelst i kraft af Guds tilgivelse.

**DEN, DER HAR JAGET
TANKERNE OM DØDEN BORT,
HVERKEN MÆRKER ELLER
SMAGER DØDEN**

Martin Luther

Praktiske *oplysninger*

Programråd for Folkeuniversitetet

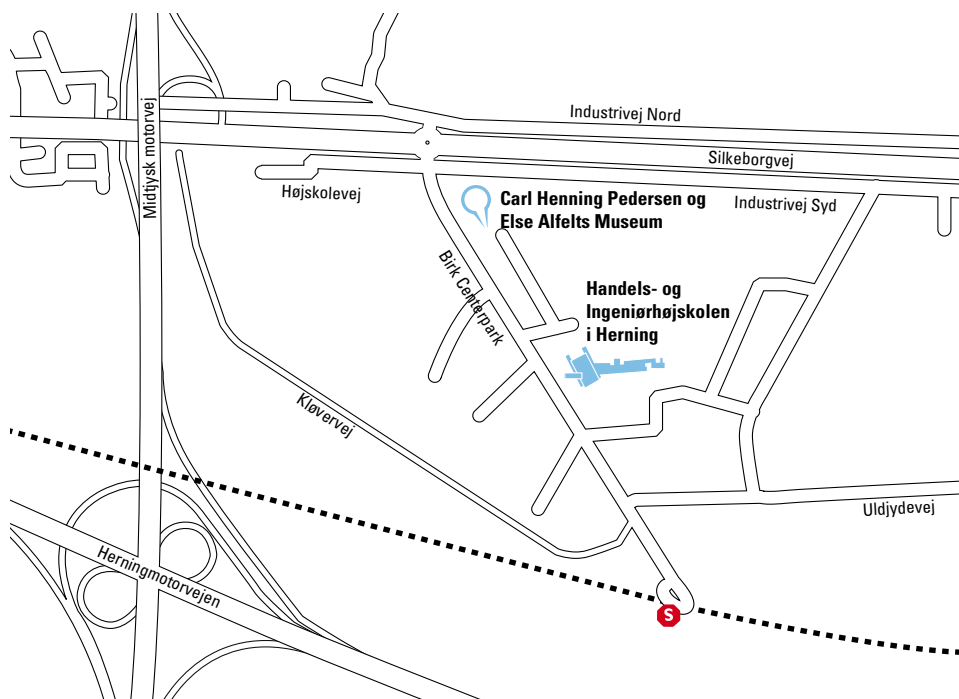
Programrådet for Folkeuniversitetet består af styrelsens medlemmer, forskere og fagpersoner primært fra Aarhus Universitet og fra Aarhus' kulturinstitutioner. For Folkeuniversitetet i Herning er der desuden et Herning-programråd, som ses herunder.

Programrådet i Herning

Iben Østerbye, kulturformidler ved Herning Bibliotekerne (formand) / Henrik Stamp, tidl. retspræsident i Herning / John Hansen, innovationskonsulent, AU Herning / Søren Brøndum, rektor på Herning Gymnasium / Gudrun Aspel, Folkeuniversitetscenteret Skærummølle / Lotte Korshøj, museumsleder Carl-Henning Pedersen og Else Alfelts Museum / Kristine Holm-Jensen, museumsinspektør Museum Midtjylland / Rikke Ramm Eberlein, daglig leder for Den Jyske Sangskole / Marie Kruse Larsen, program- og kommunikationschef og Sten Tiedemann, rektor på Folkeuniversitetet i Aarhus, Emdrup og Herning.

Folkeuniversitetets sekretariat

Rektor Sten Tiedemann / program- og kommunikationschef Marie Kruse Larsen / redaktør Louise Højbjerg Jacobsen / redaktør Anne Marie Støvring Sørensen (barsel) / redaktør Mette Grønborg Poulsen / redaktør Joakim Quorp Matthiesen / redaktør Lærke Sofie Glerup Hansen / redaktør Lotte Vestergård Melsen / redaktør Jonas Sloth / programmedarbejdere: Kasper Dam Nielsen / Julie Harboe / Helena Lange / Jørgen Vestergård Lind / Kathrine Terkildsen / festivalchef Hanne Lundgren Nielsen / projektleder Sofie Frøkjær Justesen / projektleder Johanne Greibe Andersen / projektleder Anne Engedal / festivalmedarbejdere: Marie Kjølhede / Lea Hansen Damgaard / Mette Nyman Kvist / Henriette Pagh Mathiasen / økonomi- og administrationschef Randi Dahlin / assistent Martin Kristiansen / receptionist Tinna Louise Hansen.

Sekretariatet

Folkeuniversitetet, lok. 05.182
Inge Lehmanns Gade 10, 5. sal
8000 Aarhus C
www.fuau.dk
8843 8000

Åbningstider

Mandag-fredag kl. 10.00-15.00.

Undervisningssted

Aarhus Universitet
Herning, Birk Centerpark 15
7400 Herning

Tilmelding

Tilmeld dig på hjemmesiden fuau.dk, og betal med Dankort, Visa-Dankort, Visa-Electron, Mastercard eller mobilpay. Firmabetaling på EAN eller faktura.

Studierabat

På udvalgte hold gives der rabat til studerende, som er berettiget til SU. Oplys uddannelsessted og årskortnummer/CPR-nr. på hjemmesiden. Husk studiekort første undervisningsgang.

Forbehold

Folkeuniversitetet forbeholder sig ret til ændring af undervisning, lokale, dato og tidspunkt. Sådanne ændringer giver ikke ret til refusion af betalingen.

Afmelding

Hvis du fortryder, kan du få det indbetalte beløb refunderet fratrukket ekspeditionsgebyr på 100 kr. Afmelding skal ske senest 14 dage før holdstart. Tilmelding til rejser og ekskursioner er bindende, og depositum refunderes ikke.

Fotos og illustrationer

Med mindre andet er angivet, stammer billedmateriale fra billeddatabaserne Stock.xchng, iStockphoto.com, Shutterstock og WikiMedia samt fra samarbejdspartnere. Fotos af forskere: montgomery.dk. Layout og grafik: Oddfischlein.

Bøger, noter og slides

Til forløb, hvor bøger er inkluderet, udleveres bogen første undervisningsgang. Slides og undervisningsnoter er ikke inkluderet i prisen, og de kan ikke forventes fremskaffet og udleveret.

Weekend på Sandbjerg Gods

Vores historie – Danmark i det 20. århundrede

Holdnummer: 1811-002 (enkeltværelse), 1811-001 (dobbeltværelse)

Dato og tid: 27-28/1 2018, fra lørdag kl. ca. 11.00 til søndag kl. ca. 15.30

Pris: 2100 kr. (enkeltværelse), 4200 kr. (dobbeltværelse)

inkl. foredrag, overnatning og måltider inkl. 1 stk. øl eller vand til frokost og aftensmad

Sted: Sandbjerg Gods, Sandbjergvej 102, 6400 Sønderborg

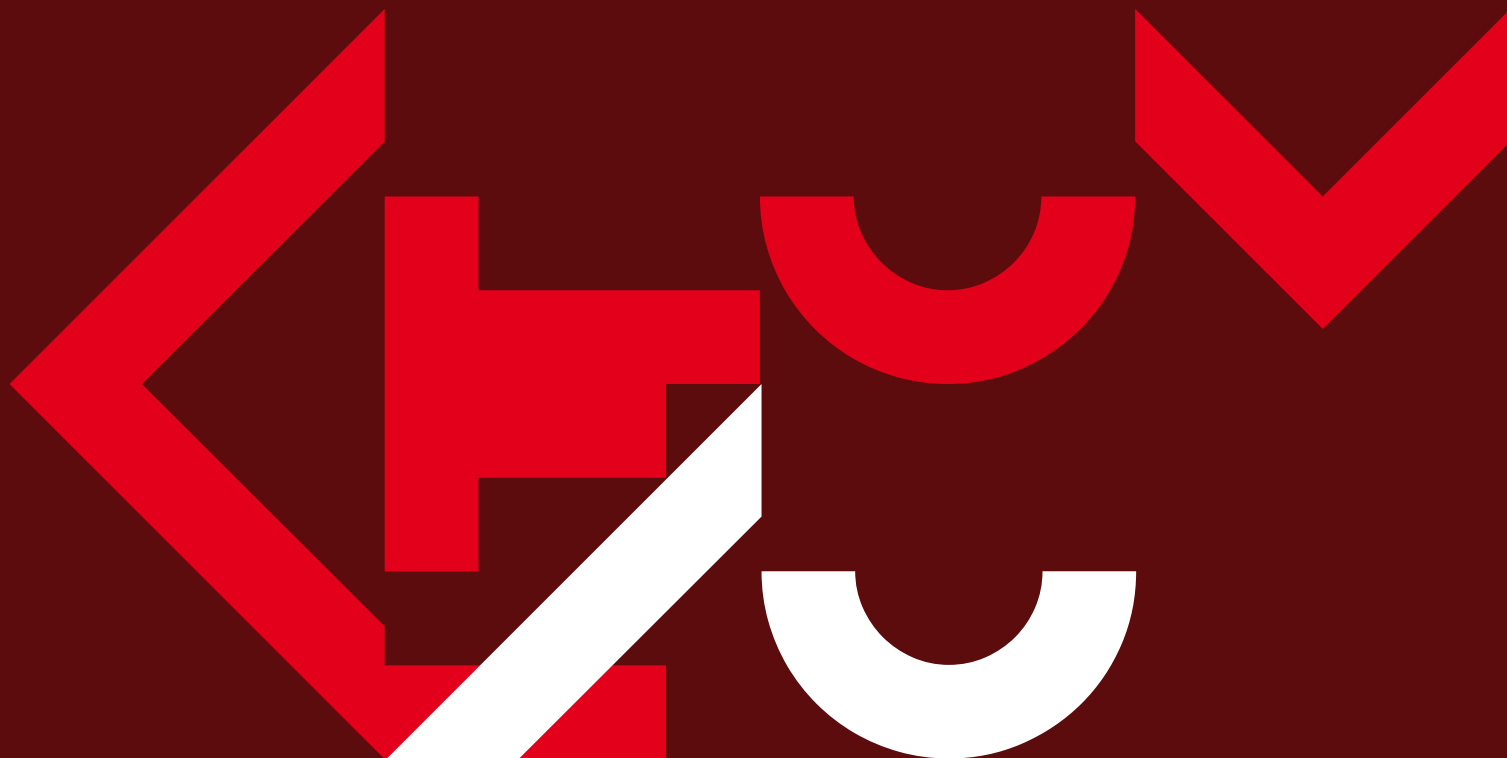
Forelæsere: Rasmus Rosenørn, museumsinspektør, RAGNAROCK – Museet for pop, rock & ungdomskultur, Bertel Nygaard, lektor i historie, Aarhus Universitet og Søren Hein Rasmussen, ph.d. i historie og forfatter, MegaNørd

I weekenden 27-28/1 2018 rykker Folkeuniversitet traditionen tro ind på Sandbjerg Gods i Sønderjylland, hvorfra vi skuer ud over Danmark i det 20. århundrede – et århundrede, der har budt på en voldsom udvikling og dramatiske begivenheder. Der er krige, kriser, Stauning eller kaos. Kvinderne går til stemmeurnerne og på arbejde. Der er velfærd for alle med SU og folkepension. Fritiden er ny og fyldt med radio, fjernsyn, sport og foreningsliv. Og idoler i billedugebladene. Der er frygt for atomkrig og for, at den kolde krig bliver varm. De unge lader håret gro og gør oprør mod autoriteter. Nye politiske partier sætter nye dagsordener – også om de indvandrere og flygtninge, der finder vej til Danmark. Mens den personlige computer sender verdens lykkeligste folk ud i cyberspace.

Hvordan skal vi forstå vores egen historie? – den del af Danmarks historie, vi selv har oplevet – og næsten føler, vi har oplevet gennem fortællinger fra forældre og bedsteforældre. Over to dage stiller tre veloplagte historikere – Bertel Nygaard, Søren Hein Rasmussen og Rasmus Rosenørn – skarpt på Danmark og danskernes kulturhistorie gennem 100 år med sideblik til den politiske og økonomiske udvikling. I en blanding af gods- og højskolestemning byder weekenden på masser af foredrag krydret med fællesspisning og sønderjysk kaffebord.

Se dagsprogrammet på fuau.dk

HAR DU GÅET PÅ AARHUS UNIVERSITET?

Så har vi en række tilbud til dig:

- ▶ Gratis kurser på Folkeuniversitetet
 - ▶ Spændende arrangementer for alumner
 - ▶ Job- og projektbank
 - ▶ Podcasts med forskere fra Aarhus Universitet
 - ▶ Mentorordninger
 - ▶ Månedens gratis e-bog fra Aarhus Universitetsforlag
- Og meget mere

Tilmeld dig nyhedsbrevet til alumner og læs mere her: alumner.au.dk

AARHUS UNIVERSITET

